

मृ विभूतयः

्वेचार.

न अने गैातम

ास साथे.

ोना उपयेगार्थे

ी शा. नगीनदास

रणार्थे भेट.

। प्रकाशक.

र मंडळ तरफथी,

सुरचंद-म्हेसाणा.

प्रत-४०००

ंवत् २४४१. सने १९१४.

અમદાવાદ—શ્રી … પ્રી. પ્રેસમાં

શા. સાંકળચ … છાપ્યું.

'ના, સામર્થ્ય અને અખંડઅવિનાશી આદિ
ર્મા; એ ધર્મોની જેટલે જેટલે અંશે વ્યક્ત-
ા તેટલે તેટલે અંશે સમાધિ અને એ
ર્મોની જેટલે જેટલે અંશે અવ્યક્તતા તેટલે
તેટલે અંશે અસમાધિ; પરની પરરૂપે સમજ
અને સ્વની સ્વરૂપે સમજ એ સમાધિનો બળવાન
હેતુ; ભાડુતી ઘર જેવો દેહાદિ પર વસ્તુ
ાથેનો આત્માનો સંબંધ; વગેરે વગેરે અનેક
ાબતો આ ગ્રન્થમાં સ્ફુટ રીતે આપેલી છે.
પ્રાણી માત્રને નિજાનંદ–સહજ સમાધિ
સ્વરૂપ રમણતાની અત્યંત આવશ્યકતા છે.
ણ દેહાદિમાં હુંપણાની બુદ્ધિ, મિથ્યા ક-
ર્ત્વાભિમાન, સત્ય સ્વરૂપનું અજ્ઞાન અને
ાનાદિનો પરનો પરિચય અને બીજા અનેક
તી ડુંગરો આડે આવતા હોવાથી અસમાધિ
ી સમાધિ પ્રાપ્ત કરવી જીવને બહુ બહુ
દુર્લભ થઇ પડી છે. અને તેથીજ આ ચતુ-
ર્ગતિ રૂપ સંસારાર્ણવમાં અનાદિ અનંત

ળથી જન્મમરણાદિના ભય ર દુઃખો વચ્ચે
અનંત આત્માઓ અટવાયાં કરે છે.

હમેશની સમાધિ તો દૂ રહી, પણ દેહ
છોડતી વખતે માત્ર થોડી વ ને માટે જ તે
પ્રાપ્ત થાય તો પણ ભવ ધરી જાય છે.
કહ્યું છે કે અન્ત સમયે જેવી ર તે તેવી ગતિ
થાય છે. એ અણીને સમયે સંગ ગાબંધ વ્યા-
ધિઓની જ્વાળાઓ વચ્ચે રહેતાં કોઇ મહા
પુન્યવાન, નિકટભવી કે સુલભ ધી જીવને
જ સમાધિની પ્રાપ્તિ થાય છે. ર ગ્રંથમાં
પંડિત મરણ-સમાધિ મરણ માટે યોગ્ય શૈ-
લીમાં ઉપદેશ અને ઉપાયો બતાવ્ય છે. તેને
તથાવિધ પ્રકારે અમલમાં મૂકાય તો આ મ-
હાન્ સંસાર પ્રવાસનો વ્હેલા અન્ત આવે.

જૈન ગ્રન્થોમાં મરણ સમાધિ માટે બહુ
બહુ કહેવામાં આવ્યું છે, તેનું કારણ પણ
એજ છે. દેહ એજ હું છું, હું મરૂં છું, હું
ં છું, હું બાલ, હું યુવાન, હું વૃદ્ધ, હું

રાજા, હું રંક, ઇત્યાદિ અનેક પરસંબંધજન્ય ઉપાધિઓવાળો પોતાને માની એજ દશામાં શુદ્ધ સચ્ચિદાનંદ, અમર, અજન્મા, અખંડ, અવિનાશી, ત્રિગુણાતીત સ્વભાવવાળા આત્માએ કર્મસંયોગે અનંત બાલ મરણ કીધાં; અનંતી વખત એવા અસમાધિ ભાવમાં દીનપણે અનંત શરીરોને છોડયાં. અને હજુ પણ જ્યાં સુધી સ્વરૂપનું સમ્યગ્ જ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી એવી રંક દશામાં જન્મ મરણો થયાજ કરવાના.

જન્મ મરણના અરહટ ઘટિકા જેવા અબાધિત નિયમો સંસારના ક્ષુદ્ર જંતુથી માંડીને વાસુદેવ, ચક્રવર્તી, ઇન્દ્ર કે તીર્થંકર દેવ જેવા મહાન્ આત્માઓને પણ યથાયોગ્ય પ્રકારે અવધિ પ્રમાણે લાગુ પડેજ છે. મરણને ભુલી જાઓ કે યાદદાસ્તમાંથી હડસેલી પાડો, બ્રહ્માંડના છેડે જઇ રહો, કે વજ્રપિંજરમાં પેસો પણ જ્યાં સુધી દેહ ધરવાનો છે ત્યાં સુધી મરણ નિર્ણિતજ છે. જન્મે તે મરે છેજ

ખીલે તે ખરે છે. અને સંયોગ તેનો વિયોગ છે; એ અચળ નિયમો કોઇ પણ પ્રકારના ભેદ રાખ્યા શિવાય સંસારસ્થ જીવોને લાગુ પડયા જ કરે છે. ભાડાના ઘર જેવા દેહના સંબંધને ત્યજવો તેનું નામ જગતમાં મરણ કહેવાય છે. અને મરણથી તો શું પણ તેના નામ માત્રથી પ્રાણીઓને ત્રાસ છુટે છે. મરણનું નામ અને તેવો પ્રસંગ પ્રાણીઓને અતિશય દીન બનાવે છે, ત્યારે આવા મરણ સમાધિ વિચાર જેવા ગ્રન્થો, એ ત્રાસ અને દીનતાને સ્થાને સહજાનંદની પ્રાપ્તિના નિમિત્ત રૂપ થઇ પડે છે. સત્પુરૂષોને ઘર બદલવામાં અને દેહ ત્યજવામાં કાંઇ પણ ફેર જણાતો નથી, તેમનું જીવવું અને મરવું બન્ને આનંદ રૂપે છે. વગર કહે અચિન્ત્યું ગમે ત્યારે મરણ આવે તો પણ તેઓ મરવાને તૈયાર જ હોય છે.

અનેક આશા પાસમાં બંધાયલા બાળ જીવો ઘણા વર્ષો જીવ્યા છતાં મરણ માટે

સજાજ થયેલાં હોતાં નથી. તેમની અસંખ્ય આશાઓ મરણુની છેલ્લી ઘડીએ પણુ તેમના મગજમાં તરવરતી હોય છે, કંઇ કંઈ કામો અધુરાં રહ્યાં હોય છે, કાંઇ કાંઈ શરૂઆતો ધરી રહી હોય છે અને જીવવાની આશામાંને આશામાંજ અનિચ્છાયે–બલાત્કારે દેહ ત્યજવો પડે છે. એ વખતે રોમે રોમમાં કેટલી દીનતા વ્યાપ્ત થયેલી હોય છે? કેટલી વિકલ્પ જાળોના ગુંચવાડાઓ ભરાયા હોય છે? કેટલી ગભરામણુ થતી હોય છે? તે તે પોતે અગર જ્ઞાની જ જાણી શકે છે. દરેક બાલમરણુ વખતે એવીજ એને એને લગતી દશા હોય છે; મરણુ આવ્યા પહેલા અથવા લગભગ એવા પ્રસંગે આવા ગ્રન્થોના વાંચન, મનન અને નિદિધ્યાસનથી મહોટો લાભ થાય છે. પોતે અવશ્ય અજર અમર સ્વભાવવાળો છે,એનું ભાન થાય છે.અનંતા શરીરો ઘર બદલવાની જેમ પૂર્વે છોડયાં છે તેમ આ પણુ એક છોડવાનું છે, તેમાં દીલગીરી શી? એમ નિશ્ચય થાય છે. દેહ છે તે કાળે કરીને અવશ્ય નાશ પામે જ છે, એમ દ્રઢતા

મનાય છે. જે નાશવંત છે, જેને માટે કશોજ પ્રતિકાર નથી, તેને માટે શોક કરવો એ વ્યર્થજ છે; એમ બરાબર સમજાય છે. મ્હારૂં સ્વરૂપજ આ દ્રશ્યમાન દેહાદિ પદાર્થથી વિલક્ષણ, ભિન્ન અને અલૌલિક છે, એમ સદ્દહણા થાય છે. અને અન્ત " **અબ હમ અમર ભયે ન મરેંગે** " એ ગૂઢ મર્મ વાકયનો સાક્ષાત્કાર થાય છે. તેનું નામજ સમાધિ મરણ કહેવાય છે.

મરણ માટે સજ્જ રહેવા, અમોએ સ્વપરના હિતને અર્થે આ સર્વને ઉપયોગી થઇ પડે તેવો " **સમાધિ વિચાર** " નામનો ન્હાનો પણ ઉપકારક ગ્રન્થ અમારા પુસ્તક પ્રસિદ્ધિના લોકોપકારક ઉદ્દેશની સિદ્ધિને અર્થે અમોએ અમારી ગ્રન્થમાળાના ૨૪ મા મણકા તરિકે બ્હાર પાડયો છે. પ્રથમ માંગલિકને અર્થે પ્રાતઃસ્મરણીય **શ્રીમાન્ ગૌતમસ્વામીજીનો રાસ** કઠણ શબ્દોના અર્થ-પર્યાય સાથે આપવામાં આવ્યા છે. અને અન્ત સમાધિ અને

બોધિની વિશેષ પુષ્ટી કરનાર થઇ પડે તેવું શ્રીમાન્ વિનયવિજયજી ઉપાધ્યાય કૃત પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન અને શ્રીમાન્ ચિદાનંદજી મહારાજ કૃત અસરકારક અને બોધદાયક દૂહાઓ આપવામાં આવ્યા છે. જેથી આ ગ્રન્થની ઉપયોગિતા કેટલી બધી છે તે સૂજ્ઞ સ્ત્રી પુરૂષોને અવશ્ય સમજાય તેમ છે. અમો જીજ્ઞાસુ અને મુમુક્ષુ આત્માઓને આ ગ્રન્થ પુનઃ પુનઃ વાંચવા વિચારવા ભલામણ કરી અને છેવટે મુનિ મહારાજ શ્રી કપૂરવિજયજીએ આ ગ્રંથ સાદ્યંત વાંચી સુધારી આપ્યો તે માટે તેમનો અને દ્રવ્ય સહાય આપનાર સખી ગૃહસ્થોનો અંતઃકરણથી આભાર માની વિરમીયે છીયે.

આ ગ્રંથની પહેલી આવૃત્તિ થોડી મુદતમાં થઇ રહેવાથી આ બીજી આવૃત્તિ છપાવવામાં આવી છે જેમાં પદ્માવતીની આરાધના વધારે દાખલ કરેલ છે.

ભૂલ ચૂક મિચ્છામિ દુક્કડં. ઇતિશમ્

લી. પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા.

વિષયાનુક્રમ.

નંબર.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧	ભૂમિકા.	૪
૨	ગૌતમ સ્વામીનો રાસ.	૧૪
૩	સમાધિ વિચાર. (મૂળ ઉપરથી સરલ અવતરણ કરનાર શ્રાવક બહેચરદાસ ભગવાનદાસ)	૧
૪	શ્રીમાન ચિદાનંદજીકૃત દુહા.	૬૨
૫	પુન્ય પ્રકાશનું સ્તવન.	૬૬
૬	પદ્માવતીની આરાધના.	૮૦

शिवमस्तु सर्व्वजगतः,
परहितनिरता भवंतु भूतगणाः;
दोषाः प्रयांतु नाशं,
सर्वत्र सुखीभवतु लोकः ॥१॥

—बृहत्शांतिस्तवे.

અર્થ—વિશ્વત્રયમાં અખંડ શાંતિ પ્રસરો ! સમસ્ત પ્રાણીવર્ગ પરોપકાર રસિક બનો ! દોષ માત્ર નિર્મૂળ થાઓ અને સર્વત્ર સર્વ જીવ લોક સુખી થાઓ.

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ.

ઢાળ પહેલી.

વીર જિણેસર [1]ચરણકમલ કમલા કયવાસો, પણમવિ પભણિસુ સામિ સાલ ગોયમગુરૂ રાસો; મણ તણુ વયણ એકંત કરવિ નિસુણો ભો ભવિઆ, જિમ નિવસે તુમ દેહગેહ ગુણગણ ગહગહિઆ. ૧. જંબુદ્દીવ સિરિભરહખિત્ત [2]ખોણીતલમંડણ, મગધદેશ સેણીય નરેસ રીઉદ્દલબલખંડણ; ધણવર ગુબ્બર નામ ગામ જહિં ગુણગણ સજ્જા, વિપ્પ વસે વસુભૂઇ તત્થ તસુ પુહવી[3]ભજ્જા. ૨. તાણ પુત્ત સિરિઇંદ[4]ભૂઈ ભૂવલય પ્પસિદ્ધો; ચઉદહવિજ્જા [5]વિવિહ રૂવ નાર રસવિદ્ધો (લુદ્ધો); વિનય

---

૧ જેના ચરણકમળમાં જ્ઞાન-કમળા (લક્ષ્મી)એ નિવાસ કરેલો છે. ૨ પૃથ્વી. ૩ પૃથ્વી નામે ભાર્યા. ૪ શ્રી ઇંદ્રભૂતિ જગપ્રસિદ્ધ. ૫ વિદ્યા વિલાસમાં લીન થયેલો.

વિવેક વિચાર સાર ગુણગણહ મનોહર, સાત હાથ સુપ્રમાણદેહ રૂપે રંભાવર ૩. [1]નયણ વયણ કર ચરણ જિણવિ પંકજ જળે પાડિઅ, તેજે તારા ચંદ્ર સૂર આકાશે ભમાડિઅ, રૂવે [2]મયણ અનંગ કરવિ મેલ્હિઓ નિરધાડિઅ, ધીરમે મેરૂ ગંભીર [3]સિંધુ [4]ચંગિમ ચયચાડિઅ ૪. પેખવિ નિરૂવમ રૂવ જાસ જણ જંપે કિંચિઅ, એકાકી કલિભીત્ત ઇત્થ ગુણ મેહલ્યા સંચિઅ; અહવા નિશ્ચે પુવ્વજમ્મે જિણવર ઇણે અંચિઅ,[5] રંભા પઉમા ગૌરિ ગંગા રતિ હા વિધિ વંચિઅ. ૫. નહિ બુધ નહિ ગુરૂ કવિ[6] ન કોઈ જસુ આગળ રહિઓ, પંચસયા ગુણ પાત્ર છાત્ર હીંડે પરિવરિઓ; કરે નિરંતર યજ્ઞ કર્મ મિથ્યામતિ મોહિઅ, ઇણે છલિ હોસે ચરણનાણ દંસણહ વિસોહિઅ. ૬

---

૧ જેના નેત્ર મુખહસ્ત અને ચરણે, પંકજ (કમળ) ને પરાભવ કરી જળમાં પાડી દીધું (એમ હું માનું છું). ૨ મદન—કામદેવ. ૩ સાગર. ૪ મનહરતા. ૫ અર્ચ્યા—પૂજ્યા. ૬ શુક્ર.

વસ્તુ.

જંબુદીવહ જંબુદીવહ [1]ભરહવાસંમિ, ભૂમિતલમંડણ, મગધદેસ, સેણિયનરેસર, વર ગુબ્બર ગામ તિહા, વિપ્પ વસે વસુભૂઈ સુંદર; તસુ ભજજા પુહવી, સયલ ગુણગણરૂવનિહાણ; [2]તાણ પુત્ત વિજજાનિલઓ, ગોયમ અતિહિ સુજાણ. ૭.

(ઢાળ બીજી.)

ચરમ જિણેસર કેવળનાણી, ચઉવિહસંઘ [3]પઈઠ્ઠા જાણી; પાવાપુરસામી સંપત્તો, ચઉવિહ દેવ નિકાયહિ જુત્તો. ૮. દેવે સમવસરણ તિહાં કીજે, જિણ દીઠે મિથ્યામતિ ખીજે; ત્રિભુવનગુરૂ સિંઘાસણે બેઠા, તતખિણ મોહ દિગંતે પઇઠો. ૯. ક્રોધ માન માયા મદપૂરા જાએ નાઠા (જિમ દિને દીન) ચોરા; દેવદુંદુભી આકાશે વાજે, ધર્મનરેસર આવ્યા ગાજે. ૧૦. કુસુમ વૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા, ચઉસઠ ઇંદ્રજ માગે

---

૧ ભરત ક્ષેત્રમાં ૨ તેમનો પુત્ર વિદ્યા-વિલાસી- ૩ પ્રતિષ્ઠા-સ્થાપના.

સેવા; ચામર છત્ર શિરોવરિ સોહે, રૂપે જિણવર જગસંમોહે (સહુ મોહે) ૧૧. ઉપસમ રસ ભર ભરિ વરસંતા, જોજનવાણ વખાણ કરંતા; જાણિઅ વર્દ્ધમાન જિન પાય, સુરનર કિન્નર આવે રાયા. ૧૨. કાંતિસમૂહે ઝલઝલકંતા, ગયણ વિમાણે રણરણકંતા; પેખવિ ઇંદભુઇ મન ચિંતે, સુર આવે અમ્હ યજ્ઞ હોવંતે ૧૩. તીર તરંડક[1] જિમ તે વહતા, સમવસરણ પહુતા ગહગહતા; તો અભિમાને ગોયમ જંપે, તિણે અવસરે કોપે તણુ કંપે. ૧૪. મૂઢ લોક અજાણ્યો બોલે, સુર જાણંતા ઇમ કાંઈ ડોલે; મૂ[2] આગળ કો જાણ ભણીજે, મેરૂ અવર કિમ [3]ઓપમ દીજે. ૧૫.

વસ્તુ.

વીર જિણવર વીર જિણવર, નાણસંપન્ન, પાવાપુરિ સુરમહિઅ પત્ત નાહ સંસાર તારણ, તિહિં દેવેહિં નિમ્માવેઅ સમવસરણ બહુ સુખકારણ, જિણવર જગઉજ્જોઅકર, તેજે

---

૧ નાનકડી હોડી—મચ્છવો, ૨ મ્હારી. ૩ ઉપમા.

કરી *દિણકાર; સિંહાસણે સામી ઠવ્યો, હુઓ સુજયજયકાર. ૧૬.

ભાષા. (ઢાળ ત્રીજી.)

તવ ચડિઓ ઘણમાણગજે, ઇંદભૂઈ [1]ભ-દેવ તો; હુંકારો કરિ સંચરિઅ, કવણસુ જિ-ણવર દેવ તો. ૧૭. યોજન ભૂમિ સમવસરણ, પેખે પ્રથમારંભતો; દહદિસિ દેખે વિબુધ બહુ, આવંતી સુર રંભતો. ૧૮. મણિમય તોરણ દંડ ધજ, કોસીસે[2] નવ ઘાટ તો; [3]વયર વિવ-ર્જિત જંતુ ગણ, પ્રાતિહારજ આઠ તો. ૧૯ સુરનર કિન્નર અસુર વર, ઇંદ ઇંદ્રાણી રાય તો; ચિત્તે ચમક્કિય ચિંતવે એ, સેવંતા પ્રભુ પાય તો. ૨૦. સહસકિરણ[4] સમ વીર જિણ, પેખવી રૂપ વિશાલ તો; એહ અસંભવ સંભવે એ, સાચો અ ઇંદ્રજાળનો ૨૧. તવ બોલાવે ત્રિજગ ગુરૂ, ઇંદભુઈ નામેણ તો; શ્રી મુખે સંસય સામિ સવ, ફેડે વેદ પએણ[5] તો. ૨૨.

---

* સૂર્ય. ૧ બ્રાહ્મણ. ૨ કાંગરા. ૩ વૈર. ૪ સૂર્ય. ૫ વેદના પદ બતાવીને.

માન મેલ્હી મદ ઠેલી કરી, ભક્તિએ નામે શીસ તો; પંચ સયાંશું વ્રત લીઓ એ, ગોયમ પહેલો સીસ તો. ૨૩. બંધવ સંજમ સુણવિ કરી, અગનિભૂઈ આવેય તો; નામ લેઇ *આભાસ કરે,તં પુણ પ્રતિબોધેય તો.૨૪. ઇણે અનુક્રમે ગણહર રયણ, થાપ્યા વીરે અગ્યાર તો; તવ ઉપદેસે ભુવન ગુરૂ, સંયમ શું વ્રત બાર તો. ૨૫ બિહું ઉપવાસે પારણું એ, આપણપે વિહરંત તો; ગોયમ સંયમ જગ સયલ, જયજયકાર કરંત તો. ૨૬.

વસ્તુ.

ઇંદભૂઇઅ, ઇંદભૂઇઅ, ચડિઅ બહુ માને, હુંકારો કરિ સંચરિયો, સમોસરણે પહોતો તુરંત, અહ સંસા[1] સામિ સવે ચરમનાહ ફેડે ફુરંત, બોધિ બીજ સંજાય મને, ગોયમ ભ-

---

* તેને બોલાવે, તેના સંશયનું નિરાકરણ કરે અને તેને પણ પ્રતિબોધે. ૧ સાંસો—સંશય

વહુ વિરત્ત, દિખ્ખ લઇ સિખ્ખા સહિઅ, ગણહર[1] પય સંપત્ત. ૨૭

ભાષા (ઢાળ ચોથી.)

આજ હુઓ સુવિહાણ, આજ પચેલિમ[2] પુણ્ય ભરો; દીઠા ગોયમ સામિ, જો નિઅ નયણે આમેય સરો. ૨૮. (સિરિ ગોયમ ગણધાર, પંચસયાં મુનિ પરવારય; ભૂમિય કરય વિહાર, ભવિયણ જન પડિબોહ કરે.) સમવસરણ મઝાર, જે જે સંસય ઉપજે એ; તે તે પરઉપકાર, કારણે પુછે મુનિપવરો. ૨૯. જિહાં જિહાં દીજે દીખ, તિહાં તિહાં કેવળ ઉપજે એ; આપ કન્હે અણહુંત, ગોયમ દીજે દાન ઇમ. ૩૦. ગુરૂ ઉપરિ ગુરૂ ભત્તિ, સામી ગોયમ ઉપનીય; એણે છળ કેવળનાણ, રાગજ રાખે રંગ ભરે. ૩૧. જો અષ્ટાપદ સેલ, વંદે ચડિ ચઉવીસ જિણ; આતમ લબધિ વસેણ, ચરમસરીરા સોય મુનિ. ૩૨ ઇય દેસણ નિ-

---

૧ ગણધર પદ પામ્યા. ૨ પરિપકવ–પૂર્ણ

સુણેવિ, ગોયમ ગણહર સંચલિય; તાપસ પન્નરસએણ, તો મુનિ દીઠો આવતો એ. ૩૩. +તવસોસિય નિયઅંગ, અમ્હ સગતિ (શક્તિ) નાવ ઉપજ એ;કિમ ચડસે [1]દ્રઢકાય, ગજ જિમ દીસે ગાજતો એ. ૩૪. ગિરૂએ એણે અભિમાન, તાપસ જો મને ચિંતવે એ; તો મુનિ ચડિઆ વેગ, *આલંબવિ દિનકર કિરણ. ૩૫. કંચણમાણ નિ[2]પન્ન,દંડ કલસ ધજ [3]વડસહિઅ; પેખવિ પરમાણંદ, જિણહર ભરહેસર વિહિઅ ૩૬. નિય નિય કાય પ્રમાણ, ચઉદિસિ સંઠિઅ[4]જિણહ બિંબ; પણમવિ મન ઉલ્હાસ, ગોયમ ગણહર તિહાં વાસય. ૩ વઈર સામિનો જીવ, તિર્યક્જૃંભક દેવ તિહાં પ્રતિબોધે પુંડરીક, કંડરીક અધ્યયન ભણ... ૩૮. વળતા ગોયમ સામિ, સવિ તાપસ પ્રતિબોધ કરે; લેઇ આપણે સાથ, ચાલે જિમ

+ તપથી જેમના અંગ શોષાઈ ગયાં છે.

૧ પુષ્ટ.

* ઝાલી-પકડી.

૨ નિપજેલા. ૩ વિશાળ. ૪ સારી રીતે સ્થાપિત.

જૂથાધિપતિ. ૩૯. ખીર ખાંડ ઘૃત આણુ, અમિઅ વૂઠ અંગુઠ ઠવિ; ગોયમ એકણુ પાત્ર, કરાવે પારણું સવિ. ૪૦. પંચસયાં શુભ ભાવિ, ઉજ્જલ ભરિઓ ખીરમિસિ[1]; સાચા ગુરૂ સંયોગે, કવળ તે કેવળરૂપ હુઆ. ૪૧ પંચસયાં જિણનાહ, સમવસરણે [2]પ્રાકારત્રય; પખવિ કેવળ નાણ, ઉપન્નું ઉજ્જોય કરે. ૪૨ જાણે જિણવિ પીયૂષ, ગાજંતી ઘણ મેઘ જિમ; જિણવાણી નિસુણેવિ, નાણી હુઆ પંચસયાં. ૪૩.

વસ્તુ.

ઈણે અનુક્રમે, ઈણે અનુક્રમે, નાણ સંપન્ન પન્નરહસય પરિવરિય; હરિય દુરિઅ, જિણનાહ વંદઈ; જાણેવિ જગગુરૂ વયણ, તીહનાણ અપ્પાણ નિંદઈ; ચરમ જિણેસર તવ ભણે, ગોયમ કરિસ મ ખેઉ[3]; છેહિ[4] જઈ આપણે સહી, હોસ્યું તુલ્લા બેઉ. ૪૪.

---

૧ ક્ષીરમિષે. ૨ ત્રણ ગઢ. ૩ ખેદ. ૪ છેવટ.

ભાષા (ઢાળ પાંચમી.)

સામીઓ એ વીરજિણંદ, પુનિમચંદ જિમ ઉલ્લાસયે; *વિહરિઓ એ ભરહવાસંમિ, વરસ બહોત્તર સંવસિય; ઠવતો એ કણય પઉમેસુ,[1] પાયકમળ સંઘહિ સહિય; આવિઓ એ નયણાણંદ, નયર પાવાપુરિ સુરમહિય ૪૫. પેસિઓ એ ગોયમસામિ, [2]દેવસમા પડિબોહ કએ; આપણો એ ત્રિશલાદેવીનંદન પહોતો પરમપએ; વળતાં એ દેવ આકાસિ, પેખવિ જાણીય જિણસમે એ, તો મુનિ એ મને વિષવાદ, [3]નાદભેદ જિમ ઉપનો એ. ૪૬. કુણ સમે એ સામિય દેખ, આપ કન્હે હું ટાળિઓએ, જાણતો એ તિહુઅણનાહ, [4]લોકવિવહાર[5] ન પાળિઓ એ; અતિભલું એ કીધલું સામિ, જાણ્યું કેવળ માગશે એ; ચિંતવ્યું એ બાળક જેમ, અહવા કેડે લાગશે એ. ૪૭ હું કિમ

---

* વિચર્યા. ૧ સુવર્ણ કમળ ઉપર. ૨ દેવશર્માને પ્રતિબોધ કરવા માટે ગૌતમસ્વામીને મોકલ્યા. ૩ રંગમાં ભંગ. ૪ ત્રિભુવનપાત. ૫ વ્યવહાર.

એ વીરજિણંદ, ભગતે ભોળો ભોળવ્યો એ; આપણો એ અવિહડ નેહ, નાહ ન સંપે સાચવ્યો એ; સાચો એ એહ વીતરાગ, નેહ ન જેહણે લાલિઓ એ; તિણે સમે એ ગોયમ ચિત્ત, રાગ વિરાગે[1] વાળિઓ એ. ૪૮ આવતું એ જે ઉલટ, રહેતું રાગે સાહિયું એ; કેવળું એ નાણ ઉપન્ન, ગોયમ સહેજે ઉમાહિયું એ; તિહુયણ એ જયજયકાર, કેવળિ મહિમા સુર કરે એ; ગણધર એ કરે વખાણ, ભવિયણ ભવ જિમ નિસ્તરે એ. ૪૯.

વસ્તુ.

પઢમ ગણહર પઢમ ગણહર, વરિસ પંચાસ ગિહવાસે સંવસિઅ; તીસ વરિસ સંજમ વિભૂસિય, સિરિ કેવળનાણ, પુણ બાર વરસ તિહુઅણ નમંસિઅ; રાયગિહી નયરી ઠવ્યો, બાણવઈ વરિસાઉ; સામી ગોયમ ગુણ નિલો, હોસ્યે સીવપુર ઠાઉ. ૫૦

---

૧ વૈરાગ્યે.

(ઢાળ છઠ્ઠી.)

જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે, જિમ કુસ-મવને પરિમળ બહેંકે, જિમ ચંદન સુગંધનિધિ; જિમ ગંગાજળ લહેરે લહેકે, જિમ કણયાચળ તેજે ઝળકે, તિમ ગોયમ સોભાગ નિધિ. ૫૧. જિમ માનસરવર નિવસે હંસા, જિમ સુરવર શિરે [1]કણયવતંસા, જિમ [2]મહુયર રાજીવવનિ; જિમ રયણાયર[3] રયણે વિલસે, જિમ અંબર[4] તારાગણ વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણ કેલિવનિ.[5] ૫૨. પુનિમ દિન (નિશિ) જીમ સસહર[6] સોહે, સુરતરૂ મહિમા જિમ જગ મોહે, પૂરવ દિસિ જિમ [7]સહસકરો; પંચાનને[8] જિમ ગિરિવર રાજે, નરવઇ ઘરે જિમ મયગલ ગાજે, તિમ જિનસાસન મુનિપવરો. ૫૩. જિમ સુરતરૂવર સોહે સાખા, જિમ ઉત્તમ મુખે મધુરી ભાષા, જિમ

---

૧ સુવર્ણ મુકુટ. ૨ મધુકર (ભમરા) કમળના વનને શોભાવે. ૩ રત્નાકર. ૪ આકાશ. ૫ ક્રીડાસ્થાન. ૬ ચંદ્ર. ૭ સૂર્ય. ૮ કેસરી સિંહ વડે.

વન કેતકી મહમહે એ; જિમ ભૂમિપાત[1] ભૂયબળ[2] ચમકે, જિમ જિણમંદિર ઘંટા રણકે, ગાયમ લબ્ધે ગહગહે એ. ૫૪. ચિંતામણિ કર ચડિયું આજ, સુરતરૂ સારે વંછિત કાજ, કામકુંભ સો વસિ હુઓ એ; કામગવી પૂરે મન કામિય, અષ્ટ મહા સિધિ આવે ધામીય, સામી ગોયમ અણુસરો એ. ૫૫. પ્રણવાક્ષર+ પહેલો પભણિજે, માયા× બીજ શ્રવણે નિસુણીજે, શ્રીમુખે શ્રીમતી) શોભા સંભવે એ; દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીજે, વિનય પહુ ઉવજઝાય થુણીજે, ઇણે મંત્રે ગોયમ નમો એ. ૫૬. [3]પર પરવસતા કાંઇ

---

૧ રાજા. ૨ ભુજાબળ.

+ ૐકાર. × હ્રીંકાર.

૩ પરવશપણું—પારકી તાબેદારી શા માટે ઉઠાવો છો? પ્રભાતમાં ઉઠી શ્રી ગૌતમસ્વામીજીનું આ રીતે સ્મરણ કરો! ૐ હ્રીં શ્રીં અરિહંત ઉપાધ્યાય ગૌતમસ્વામિને નમઃ

કરીજે, દેશ દેશાન્તર કાંઈ ભમીજે, કવણ કાજે આયાસ કરો; પ્રહ ઉઠી ગોયમ સમરીજે, કાજ સવે તતખિણ તે સીઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ઘરે. ૫૭. ચઉદહસે (ચઉદસય) બારોત્તર વરિસે, (ગોયમ ગણધર કેવળ દિવસે[1]) ખંભ નયર પ્રભુ પાસ પસાયે, કીયો કવિત ઉપગાર (કરો) પરો; આદિહી મંગળ એહ ભણીજે, પરવ મહોત્સવ પહિલો દીજે, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો. ૫૮.

ધન માતા જેણે ઉઅરે[2] ધરીયા, ધન પિતા જિણ કુળે અવતરિયા, ધન સહગુરૂ જિણે દીખિયા એ; વિનયવંત વિદ્યાભંડાર, જસુ ગુણ પુહવી ન લભે પાર, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણકરો (વડ જિમ શાખા વિસ્તરો એ). ૫૯. ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીજે, ચઉવિહ સંઘ

---

૧ આ ગાથામાં બીજા પદને બદલે આ પદ છપાયેલ છે. એવી રીતે કાઉંસમાં આપેલ શબ્દો હોય તે પાઠાન્તર સમજવા. ૨. ઉદરે.

રલિયાયત કીજે, સયળ સંઘ આણંદ કરો; કુંકુમ ચંદન છડો દેવરાવો, માણેક મોતીના ચોક પુરાવો, રયણ સિંહાસન બેસણું એ. ૬૦. તિહાં બેસી ગુરૂ દેશના દેસે, ભવિક જીવનાં કાજ સરેસે, ઉદયવંત (વિજયભદ્ર) મુનિ એમ ભણે એ, ગૌતમસ્વામી તણો એ રાસ ભણતાં સુણતાં લીલવિલાસ, સાસય સુખ નિધિ સંપજે એ. ૬૧. એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મયગળ લચ્છી ઘર આવે, મન વંછિત આશા ફળે એ. ૬૨.

ઇતિ શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ સંપૂર્ણ.

સમાધિ વિચાર.

પરમાણંદ પરમપ્રભુ, પ્રણમું પાસ જિણંદ;
વંદુ વીર આદે સહુ, ચઉવીશે જિનચંદ. ૧
ઇંદ્રભૂતિ આદે નમું, ગણધર મુનિ પરિવાર;
જિન વાણી હૈડે ધરી, ગુણવંત ગુરૂ નમું
સાર. ૨
આ સંસાર અસારમાં, ભમતાં કાળ અનંત;
અસમાધે કરી આતમા, કીમહી ન
પામ્યો અંત. ૩
ચઉગતિમાં ભમતાં થકાં, દુઃખ અનંતાનંત;
ભોગવીયાં એણે જીવડે, તે જાણે ભગવંત. ૪
કોઈ અપૂરવ પુન્યથી, પામ્યો નર અવતાર;

ઉત્તમકુળ ઉત્પન્ન થયો, સામગ્રી લહી સાર. ૫

જિન વાણી શ્રવણે સુણી, [1]પ્રણમી તે શુભ ભાવ;
તિણથી અશુભ[2] ટળ્યા ઘણાં, કાંઈક લહી પ્રસ્તાવ. ૬

વિરવાં[3] ભવ દુઃખ ભાખીયાં, સુખ તો સહજ સમધિ;
તેહ ઉપાધિ મિટે હુએ, વિષય કષાય અગાધ. ૭

વિષય કષાય ટળ્યા થકી, હોય સમાધિ સાર;
તેણ કારણ વિવરી કહું, મરણસમાધિ વિચાર. ૮

મરણ સમાધિ વરણવું, તે નિસુણો ભવી સાર;
અંત સમાધિ આદરે, તસ લક્ષણ ચિત ધાર. ૯

જે પરિણામ કષાયના, તે ઉપશમ[4] જબ થાય;
તેહ સરૂપ સમાધિનું, એ છે પરમ ઉપાય. ૧૦

સમ્યગ્‌દ્રષ્ટિ જીવને, તેહનો સહજ સ્વભાવ;

---

૧ શ્રવણ કરેલી જિન વાણીનું શુભ પરિણામ થવાથી. ૨ પાપ કર્મ. ૩ કડુક ૪ શાન્ત.

મરણસમાધિ વંછે સદા, થિર કરી આતમ
ભાવ. ૧૧

અરૂચિ ભઈ અસમાધિ કી, સહજ સમાધિસું પ્રીત
દિન દિન તેહની ચાહના, વરતે એહીજ
રીત. ૧૨

કાળ અનાદિ અભ્યાસથી, પરિણતિ
વિષયકષાય;
તેહની શાંતિ જબ હુએ, તેહસમાધિ કહાય.૧૩

અવસર નિકટ[1] મરણતણો, જબ જાણે મતિવંત;
તવ વિશેષ સાધન ભણી, ઉલસિત ચિત્ત
અત્યંત. ૧૪

જેસે શાર્દૂલ[2] સિંહકું, પુરૂષ કહે કોઈ જાય;
સુતે કયું નિર્ભય હુઈ, ખબર કહું સુખદાય૧૫

શત્રુકી ફોજાં ઘણી, આવે છે અતિજોર;
તુમ ઘેરણકે કારણે, કરતી અતિ ઘણો શોર.૧૬

કિત્તેક[3] તુમસેં દુર હે, તે વેરીકી ફોજ;
ગુફા થકી નિકસો[4] તુરત, કરો સંગ્રામકી
મોજ. ૧૭

---

૧ નજદીક. ૨ કેસરી. ૩ થોડેક. ૪ નીકળો.

તુમ આગે સબ રંક હે, શત્રુકો પરિવાર;
પ્રાક્રમ દાખો આપણું, તુમ બળ શક્તિ
અપાર. ૧૮
મહંત પુરૂષકી રીત એ, શત્રુ આવે જાંહી;
તવ તતખીણ સન્મુખ હુઈ, જીત લીયે
ખીણમાંહી. ૧૯
વચન સુણી તે પુરૂષકા, ઉઠયો શાર્દુલ સિંહ;
નિકસ્યો બાહિર તતખીણ, માનું અકલ
અબીહ. ૨૦
ગર્જારવ કરે એહવો, મહા ભયંકર ઘોર;
[1]માનું માસ અશાડકો, ઇંદ્ર ધડુકયો જોર. ૨૧
શબ્દ સુણી કેશરી તણો, શત્રુકો સમુદાય;
હસ્તિ તુરંગમ[2] પાયદળ, ત્રાસ લહે કંપાય. ૨૨
શત્રુ હૃદયમાં સંક્રમ્યો, સિંહતણો આકાર;
તેણે ભયભીત થયા સહુ, ડગ ના ભરે લગાર. ૨૩
સિંહપરાક્રમ સહનકું, સમરથ નહીં
તિલમાત્ર;
જીતણકી આશા ગઈ, શિથિલ ભયાં

---

૧ જાણેકે આષાઢી મેઘ ગાજ્યો હોય. ૨ ઘોડા.

સવિ ગાત્ર. ૨૪

સમ્યગ્દ્રષ્ટિ સિંહ છે, શત્રુ મોહાદિક આઠ;
અષ્ટ કર્મકી વર્ગણા, તે સેનાનો ઠાઠ. ૨૫
દુઃખદાયક એ સર્વદા, મરણ સમય સુવિશેષ;
જોર કરે અતિ જાલમી, શુદ્ધિ ન રહે
લવલેશ. ૨૬
કરમોંકે અનુસાર એમ, જાણી સમકિતવંત;
કાયરતા દૂરે કરે, ધીરજ ધરે અતિ સંત ૨૭
સમકિતદ્રષ્ટિ જીવકું, સદા સરૂપકો ભાસ;
જડ પુદ્ગલ પરિચય થકી, ન્યારો સદા
સુખવાસ. ૨૮
નિશ્ચેં દ્રષ્ટિ નિહાળતાં, કર્મકલંક ના કોય;
ગુણઅનંતકો પિંડ એ, પરમાણંદમય
હોય. ૨૯
અમૂર્તિક ચેતન દ્રવ્ય એ, લખે આપકુ આપ;
જ્ઞાનદશા પ્રગટભઈ, મિટ્યો ભરમકો તાપ. ૩૦
આતમજ્ઞાનકી મગનતા, તિનમેં હોય લયલીન;
રંજત નહીં પર દ્રવ્યમેં, નિજ ગુણમેં
હોય પીન. ૩૧

વિનાશિક પુદ્ગલ દશા, ખીણ ભંગુર સભાવ;
મેં અવિનાશી અનંત હું, શુદ્ધ સદા
થિર ભાવ. ૩૨
નિજ સરૂપ જાણે ઈસો, સમકિત દ્રષ્ટિ જીવ;
મરણ તણો ભય નહિં મને, સાધ્ય સદા
છે શિવ.[૧] ૩૩
ઐસે જ્ઞાની પુરૂષકે, મરણ નિકટ જબ હોય;
તવ વિચાર અંતર્ ગમે, કરે તે લેખિયે
સોય ૩૪
થિરતા ચિતમેં લાયકે, ભાવના ભાવે એમ;
અથિર સંસાર એ કારમો, ઈણસું મુજ
નહિ પ્રેમ. ૩૫
એહ શરીર શિથિલ હુઆ, શક્તિ હુઈ
સબ ખીણ.
મરણ નજીક અબ જાણીએ, તેણે નહિ
હોણા દીન. ૩૬
સાવધાન સબ વાતમેં, હુઇ કરૂં આતમ કાજ;
કાલ કૃતાંતકું* જીતકે, વેગે લહું શિવરાજ. ૩૭

૧ મોક્ષ-જન્મ જરા મરણથી સર્વથા છૂટવું તે *યમ

રણ ભંભા શ્રવણે સુણી, સુભટવીર જે હોય;
તે તતખીણ રણમેં ચડે, શત્રુ જીતે સોય.[1] ૩૮
એમ વિચાર હઈડે ધરી, મૂકી સબ જંજાળ;
પ્રથમ કુટુંબ પરિવારકું, સમજાવે સુરસાલ. ૩૯
સુણો કુટુંબ પરિવાર સહુ, તુમકું કહું વિચિત્ર;
એહ શરીર પુદ્‌ગલ તણો, કેસો ભયો ચરિત્ર. ૪૦
દેખતહી ઉત્પન્ન ભયા, દેખત વિલય તે હોય;
તિણે કારણ એ શરીરકા, મમત ન કરણા કોય. ૪૧
એહ સંસાર અસારમેં, ભમતાં વાર અનંત;
નવ નવ ભવ ધારણ કર્યા, શરીર અનંતાનંત.
જન્મ મરણ દોય સાથ છે, છિણ [2]છિણ મરણ તે હોય;
મોહ વિકળ એ જીવને, માલમ ના પડે કોય. ૪૩

---

૧ તેજ શત્રુ કર્મ કટકને જીતી લે ૨ ક્ષણે ક્ષણે આયુષ્ય ઘટે છે તે.

મેં તો જ્ઞાનદ્રષ્ટિ કરી, જાણ્યું સકલ સરૂપ;
પાડોશી મેં એહકા, નહીં મારૂં એ રૂપ. ૪૪
મેં તો ચેતન દ્રવ્ય હું, ચિદાનંદ મુજ રૂપ;
એ તો પુદ્‌ગલ પિંડ હે, ભરમ જાલ
અંધ રૂપ. ૪૫

સડણ પડણ વિદ્ધંસણો, એહ પુદ્‌ગલકો ધર્મ;
થિતી પાકે ખિણ[1] નવી રહે, જાણો
એહિજ મર્મ. ૪૬

અનંત પરમાણું મિલી કરી, ભયા શરીર
[2]પરજાય;
વરણાદિક બહુવિધ મિલ્યા, કાળે વિખરી
જાય. ૪૭

પુદ્‌ગલ મોહિત જીવકું, અનુપમ ભાસે એહ;
પણ જે તત્વવેદી હોયે, તિનકું નહિં કછું
નેહ. ૪૮

ઉપની વસ્તુ કારમી, ન રહે તે થિર વાસ;

---

૧ ક્ષણ માત્ર. ૨ પર્યાય.

એમ જાણી ઉત્તમ જના, ધરે ન પુદ્‌ગલ
આશ. ૪૯

મોહ તજી સમતા ભજી, જાણો વસ્તુ સ્વરૂપ;
પુદ્‌ગલ રાગ ન કીજીએ, નવિ પડિએ
ભવકૂપ. ૫૦

વસ્તુ સ્વભાવે નીપજે, કાળે વિણસી જાય;
કરતા ભોક્તા કો નહિં, ઉપચારે કહેવાય. ૫૧

તેહ કારણ એ શરીરસું, સંબંધ ન
માહરે કોય;
મેં ન્યારા એહથી સદા, એ પણ ન્યારો જોય.૫૨

એહ જગતમાં પ્રાણિઆ, ભરમે ભૂલ્યા જેહ;
જાણી કાયા આપણી, મમત ધરે અતિ
તેહ. ૫૩

જબ થિતિ એહ શરીરકી, કાળ પોંચે
હોય ખીણ;
તવ ઝૂરે અતિ દુઃખ ભરે, કરે વિલાપ
એમ દીન. ૫૪

હા હા પુત્ર તું કયાં ગયો, મૂકી એ સહુસાથ;

હા હા પતિ તુમ કયાં ગયા, મુજકું મૂકી
અનાથ. ૫૫

હા પિતા તુમ કિહાં ગયા, અમ કુણ કરશે સાર;
હા બંધવ તુમ કિહાં ગયા, શૂન્ય તુમ
વિણ સંસાર. ૫૬

હા માતા તું કિહાં ગઈ, અમ ઘરની રખવાલ;
હા બેનિ તું કિહાં ગઈ, રોવત મૂકી બાલ. ૫૭

મોહ વિકલ એમ જીવડા, અજ્ઞાને કરી અંધ;
મમતાવશ ગણી માહરા, કરે કલેશના બંધ. ૫૮

બહુવિધ શોક સંતાપ કરી, અતિશે કલેશ
પરિણામ.
કરમબંધ બહુવિધ કરે, ના લહે ખિણ
વિશરામ. ૫૯

જ્ઞાનવંત ઉત્તમણ જના, ઉનુકા એહ વિચાર;
જગમાં કોઈ કીસીકા નહિં, સંજોગિક
સહુ ધાર. ૬૦

ભવમાં ભમતાં પ્રાણિઆ, કરે અનેક સંબંધ;
રાગદ્વેષપરિણતિથકી, બહુવિધ બાંધે બંધ. ૬૧

વૈર વિરોધ બહુવિધ કરે, તિમ પ્રીત
પરસ્પર હોય;
સંબંધે આવી મળે, ભવ ભવકે બિચ
સોય. ૬૨
વનકે બીચ એક તરૂ વિષે, સંધ્યા સમય
જબ હોય;
દશ દિશાથી આવી મળે, પંખી અનેક
તે જોય. ૬૩
રાત્રે તિહાં વાસો વસે, સવિ પંખી સમુદાય;
પ્રાતઃકાળ ઉઠી ચલે, દશેદિશે તેહુ જાય. ૬૪
ઇણવિધ એહ સંસારમેં, સવિ કુટુંબ પરિવાર;
સંબંધે સહુ આવી મળે, થિતી પાકે રહે
ન કેવાર. ૬૫
કીસકા બેટા બાપ હે, કીસકા માત ને ભ્રાત;
કીસકા પતિ કીસકી પ્રિયા, કીસકી ન્યાત
ને જાત. ૬૬
કીસકા મંદિર માળીયા, રાજ્ય ઋદ્ધ પરિવાર;
ક્ષીણવિનાસી એ સહુ, એમ નિશ્ચે ચિતધાર. ૬૭
ઇંદ્રજાળ સમ એ સહુ, જેસો સુપનકો રાજ;

જેસી માયા ભૂતકી, તેસો સકળ એ સાથ. ૬૮
મોહ મદિરાના પાનથી, વિકળ ભયા જે જીવ;
તિનકું અતિ રમણિક લગે,મગનરહે સદૈવ.૬૯
મિથ્યામતિના જોરથી, નવી સમજે ચિતમાંય;
ક્રોડ જતન કરે બાપડા, એ રહેવેકો નાંહી.૭૦
એમ જાણી ત્રણ લોકમાં, જે પુદ્દગલ પર્યાય;
તિનકી હું મમતા તજું, ધરૂં શમતા
ચિત્ત લાય. ૭૧

એહ શરીર નહીં માહરૂં, એતો પુદ્દગલ ખંધ;
હું તો ચેતન દ્રવ્ય છું, ચિદાનંદ સુખકંદ. ૭૨
એહ શરીરકા નાશથી, મુજકું નહિં કાંઈ ખેદ;
હું તો અવિનાશી સદા, અવિચળ અકલ
અભેદ. ૭૩
દેખો મોહ સ્વભાવથી, પ્રત્યક્ષ જુઠો જેહ;
અતિ મમતા ધરી ચિત્તમાં, રાખણ ચાહે
તેહ. ૭૪
પણ તે રાખી નવિ રહે, ચંચળ જેહ સ્વભાવ;
દુઃખદાયી એ ભવ વિશે, પરભવ અતિ
દુઃખદાય. ૭૫

એસા સ્વભાવ જાણી કરી, મુજકું નહિં;
કછુ ખેદ;
શરીર એહ અસારકા, ઇણવિધ લહે
સહુ ભેદ. ૭૬
સડા પડા વિધ્વંસ હો, જલો ગલો હુઓ છાર;
અથવા થિર થઈને રહો, પણ મુજકું
નહીં પ્યાર. ૭૭
જ્ઞાનદ્રષ્ટિ પ્રગટ ભઈ, મીટ ગયા મોહ અંધાર;
જ્ઞાન સરૂપી આતમા, ચિદ્દાનંદ સુખકાર. ૭૮
નિજ સરૂપ નિરધારકે, મેં ભયા ઈનમેં લીન;
કાળકા ભય મુજ ચિત નહીં, કયા કર
સકે એ દીન. ૭૯
ઇનકા બળ પુદ્ગલ વિશે, મોપર ચલે ન કાંય;
મેં સદા થિર શાસ્વતા, અક્ષય આતમ
રાય. ૮૦
આત્મજ્ઞાન વિચારતાં, પ્રગટ્યો સહજ સ્વભાવ;
અનુભવઅમૃતકુંડમેં, રમણકરૂં લહી દાવ.૮૧
આત્મઅનુભવજ્ઞાનમાં, મગન ભયા અંતરંગ;
વિકલ્પ સવિ દૂરે ગયા, નિર્વિકલ્પ રસ રંગ.૮૨

આતમ સત્તા એકતા, પ્રગટ્યો સહજ સરૂપ;
તે સુખ ત્રણ જગમેં નહિં, ચિદાનંદ
ચિદ્રૂપ. ૮૩

સહજાનંદ સહેજ સુખ, મગન રહું નિશદિશ;
પુદ્ગલ પરિચય ત્યાગકે, મેં ભયા નિજ
ગુણ ઇશ. ૮૪

દેખો મહિમા એહકો, અદ્ભુત અગમ અનૂપ;
તીન લોકકી વસ્તુકા, ભાસે સકલ સરૂપ. ૮૫

જ્ઞેય વસ્તુ જાણે સહુ, જ્ઞાન ગુણે કરી તેહ;
આપ રહે નિજ ભાવમેં, નહીં વિકલ્પકી
રેહ. ૮૬

એસા આતમ રૂપમેં, મેં ભયા ઇણવિધ લીન;
સ્વાધિન એ સુખ છોડકે, વંછુ ન પર
આધિન. ૮૭

એમ જાણી નિજરૂપમેં, રહું સદા હુશિયાર;
બાધા પીડા નહીં કછુ, આતમ અનુભવ
સાર. ૮૮

જ્ઞાન રસાયણ પાયકે, મીટ ગઇ પુદ્ગલ આશ;

અચળ અખંડ સુખમેં રહ્યું, પુરણાનંદ
પ્રકાશ. ૮૯

ભવ ઉદધિ મહા ભયકર, દુઃખજળ
અગમ અપાર;
મોહે મુર્છિત પ્રાણીકું, સુખાભાસે અતિ સાર.૯૦
અસંખ્ય પ્રદેશી આતમા, નિશ્ચે લોક પ્રમાણ;
વ્યવહારે દેહ માત્ર છે, સંકોચ થકી મન
આણ. ૯૧
સુખ વીરજ જ્ઞાનાદિ ગુણ, સર્વાંગે પ્રતિપૂર;
જેસે લુણ સાકર ડલી, સર્વાંગે રસભૂર. ૯૨
જેસે કંચુક ત્યાગથી, વિણસત નાહીં ભુજંગ;
દેહ ત્યાગથી જીવ પણ, તૈસે રહત અભંગ. ૯૩
એમ વિવેક હૃદયે ધરી, જાણી શાશ્વત રૂપ;
થિર કરી હુઓ નિજરૂપમેં, તજી વિકલ્પ
ભ્રમકૂપ. ૯૪
સુખમય ચેતન પિંડ હે, સુખમેં રહે સદેવ;
નિર્મલતા નિજ રૂપકી, નિરખે ખીણ
ખીણ જીવ. ૯૫
નિર્મલ જેમ આકાશકું, લગે ન કીણવિધ રંગ;..

છેદ ભેદ હુએ નહીં, સદા રહે તે અભંગ.૯૬
તેસે ચેતન દ્રવ્યમેં, ઈનકો કબહુ ન નાશ;
ચેતન જ્ઞાનાનંદમય, જડભાવી આકાશ. ૯૭
દર્પણ નિર્મલકે વિશે, સબ વસ્તુ પ્રતિભાસ;
તિમ નિર્મલ ચેતન વિશે, સબ વસ્તુ
પરકાસ. ૯૮
એણ અવસર એમ જાણકે, મેં ભયા અતિ
સાવધાન;
પુદ્ગલ મમતા છાંડકે, ધરૂં શુધ આતમ
ધ્યાન. ૯૯.
આતમ જ્ઞાનકી મગનતા, એહીજ સાધન મૂલ;
એમ જાણી નિજ રૂપમેં, કરૂં રમણ
અનુકૂલ. ૧૦૦
નિર્મલતા નિજ રૂપકી, કીમહીં કહી ન જાય;
તીન લોકકા ભાવ સબ, ઝલકે જીનમેં
આય. ૧૦૧
એસા મેરા સહજ રૂપ, જિન વાણી અનુસાર;
આતમ જ્ઞાને પાયકે, અનુભવમેં એકતાર. ૧૦૨
આતમ અનુભવ જ્ઞાન જે, તેહીજ મોક્ષ સરૂપ;

તે છંડી પુદ્ગલ દશા, કુણ ગ્રહે ભવકૂપ. ૧૦૩

આતમ અનુભવ જ્ઞાન તે, દુવિધા ગઇ સબ દૂર;
તબ થિર થઇ નિજ રૂપકી, મહિમા કહું
ભરપૂર. ૧૦૪

શાંતસુધારસ કુંડ એ, ગુણ રત્નોંકી ખાણ;
અનંત ઋદ્ધિ આવાસ એ, શિવ મંદિર
સોપાન. ૧૦૫

પરમ દેવ પણ એહ છે, પરમ ગુરૂ પણ એહ;
પરમ ધર્મ પ્રકાશકો, પરમતત્વ ગુણ ગેહ.૧૦૬

એસો ચેતન આપકો, ગુણ અનંત ભંડાર;
અપની મહિમા બીરાજતો, સદા સરૂપ
આધાર. ૧૦૭

ચિદ્રૂપી ચિન્મય સદા, ચિદાનંદ ભગવાન;
શિવશંકર સ્વયંભૂ નમું, પરમ બ્રહ્મ
વિજ્ઞાન. ૧૦૮

એણવિધ આપ સરૂપકી, લખી મહિમા
અતિ સાર;
મગન ભયા નિજ રૂપમેં, સબ પુદ્ગલ
પરિહાર. ૧૦૯

ઉદધિ અનંત ગુણે ભર્યો, જ્ઞાન તરંગ અનેક;
મર્યાદા મૂકે નહીં, નિજ સરૂપ કી ટેક. ૧૧૦
અપની પરિણતિ આદરી, નિર્મલ જ્ઞાન તરંગ;
રમણ કરૂં નિજ રૂપમેં, અબ નહીં પુદ્દગલ
રંગ. ૧૧૧

પુદ્દગલ પિંડ શરીર એ, મેં હું ચેતનરાય;
મેં અવિનાશી એહ તો, ક્ષીણમેં વિણસી
જાય. ૧૧૨

અન્ય સભાવે પરિણમે, વિણસંતાં નહીં વાર;
તિણસું મુજ મમતા કીસી, પાડોશી
વ્યવહાર. ૧૧૩
ઈણકી થિતી પૂરણ ભઈ, રહેણેકી નહીં આશ;
વરણ રસ ગંધ ફરસ સહુ, ગિલન લગા ચિહું
પાસ. ૧૧૪

એહ શરીરકી ઉપરે, રાગ દ્વેષ મુજ નાંહી;
રાગ દ્વેષકી પરિણતે, ભમિએ ચિહું ગતિ
માંહી. ૧૧૫
રાગ દ્વેષ પરિણામથી, કરમ બંધ બહુ હોય;

પરભવ દુઃખદાયક ઘણા, નરકાદિક ગતિ
જોય. ૧૧૬
મોહે મુચ્છિંત પ્રાણીકું, રાગ દ્વેષ અતિ થાય;
અહંકાર મમકાર પણ, તિણથી શુધ બુધ
જાય. ૧૧૭
મહિમા મોહ અજ્ઞાનથી, વિકલ ભયા સવિજીવ;
પુદ્‌ગલિક વસ્તુવિશે, મમતા ધરે સદૈવ. ૧૧૮
પરમેં નિજપણું માનકે, નિવિડ મમત ચિત ધાર;
વિકલ દશા વરતે સદા, વિકલપનો નહીં
પાર. ૧૧૯
મેં મેરા એ ભાવથી, ફિર્યો અનંતો કાળ;
જિન વાણી ચિત પરિણમે, છૂટે મોહ
જંજાળ. ૧૨૦
મોહ વિકલ એહ જીવકું, પુદ્‌ગલ મોહ અપાર;
પણ ઈતની સમજે નહીં, ઈણમેં કછુ નહિં
સાર. ૧૨૧
ઈચ્છાથી નવી સંપજે, કલ્પે વિપત ના જાય;
પણ અજ્ઞાની જીવકું, વિકલ્પ અતિશાય
થાય. ૧૨૨.

એમ વિકલ્પ કરે ઘણા, મમતા અંધ અજાણ;
મેં તો જિન વચને કરી, પ્રથમ થકી હુઓ
જાણ. ૧૨૩

મેં શુદ્ધાતમ દ્રવ્ય હું, એ સબ પુદ્ગલ ભાવ;
સડન પડન વિધ્વંસણો, ઈસકા એહ
સ્વભાવ. ૧૨૪

પુદ્ગલ રચના કારમી, વિણસંતાં નહીંવાર;
એમ જાણી મમતા તજી, સમતાશું મુજ
પ્યાર. ૧૨૫

જનની મોહ અંધારકી, માયા રજની ક્રૂર;
ભવ દુઃખકી એ ખાણ હે, ઈણસું રહીએ
દૂર. ૧૨૬

એમ જાણી નિજ રૂપમેં, રહુંસદા સુખવાસ;
ઓર સબ એ ભવજાલ હે, એણસું ભયા
ઉદાસ. ૧૨૭

એણ અવસર કોઇ આયકેં, મુજકું કહે વિચાર;
કાયાસું તુમ કછુ નહિ, એહ વાત
નિરધાર. ૧૨૮

પણ એહ શરાર નિમિત્ત હે, મનુષ્ય ગતિકે માહ;
શુદ્ધઉપયોગકી સાધના, એણસું બને ઉછાંહ૧૨૯
એહ ઉપગાર ચિત આણકે, ઇનુકા રક્ષણ કાજ;
ઉદ્યમ કરનાં ઉચિત હે, એહ શરીર કે
સાજ. ૧૩૦
ઈનમેં ટોટા નહિં કહ્યું, એહ કેણુકી બાત;
તિનસુ ઉત્તર અબ કહું, સુણો સજજન ભલી
ભાત. ૧૩૧
તુમને જો બાતાં કહી, અમભી જાણું સર્વ;
એહ મનુષ્ય પરજાયસેં, ગુણ બહુ હોત
નિગર્વ. ૧૩૨
શુદ્ધ ઉપયોગ સાધન બને, ઓર જ્ઞાન અભ્યાસ;
જ્ઞાન વૈરાગ્યકી વૃદ્ધિકો, એહી નિમિત્ત હે
ખાસ. ૧૩૩
ઈત્યાદિક અનેક ગુણ, પ્રાપ્તિ ઇણથી હોય;
અન્ય પરજાયે એહવા, ગુણ બહુ દુર્લભ
જોય. ૧૩૪
પણ એહ વિચારમેં, કહેણ કો એ મર્મ;
એહ શરીર રહો સુખે, જો રહે સંજમ
ધમ. ૧૩૫

અપના સંજમાદિક ગુણ, રખણા એહીજ સાર;
તે સંયુક્ત કાયા રહે, તીનમેં કો ન
અસાર. ૧૩૬

મોકું એહ શરીરસું, વેર ભાવ તો નાંહી;
એમ કરતાં જો નવી રહે, ગુણ રખણા તો
ઉછાંહીં ૧૩૭

વિઘન રહિત ગુણ રાખવા, તિણ કારણ સુણ
મિત્ત;
સ્નેહ શરીરકો છાંડીએ, એહ વિચાર
પવિત્ત. ૧૩૮

એહ શરીરકે કારણે, જો હોય ગુણકા નાશ;
એહ કદાપી ના કીજીએ, તુમકું કહું શુભ
ભાશ. ૧૩૯

એહ સંબંધકો ઉપરે, સુણો સુગુણ દૃષ્ટાંત;
જીણથી તુમ મન કે વિશે, ગુણ બહુમાન હોય
સંત. ૧૪૦

કોઈ વિદેશી વણિક સુત, ફરતાં ભૂતલ માંહી;
રત્નદ્વિપ આવી ચડયો, નીરખી હરખ્યો
તાંહી. ૧૪૧

જાણ્યું રત્નદ્રિપ એહ છે, રત્ન તણો નહાં પાર;
કરૂં વ્યવસાય ઈહાં કણે, મેળવું રત્ન અપાર૧૪૨
તૃણ કાષ્ટાદિક મેળવી, કૂટિ કરી મનોહાર;
તિણમેં તે વાસો વસે, કરે વણજ વ્યાપાર.૧૪૩
રતન કમાવે અતિ ઘણાં, કૂટિમેં થાપે તેહ;
એમ કરતાં કઈ દિન ગયાં, એક દિન ચિંતા
અછેહ. ૧૪૪

કૂટી પાસ અગ્નિ લગી, મનમેં ચિંતે એમ;
બુઝવું અગ્નિ ઉદ્યમ કરી, કુટીરતન રહે
જેમ. ૧૪૫

કીણવિધ અગ્નિ સમી નહીં, તવ તે કરે વિચાર;
ગાફલ રહેણાં અબ નહીં, તરત હુઆ
હુશીયાર. ૧૪૬

એ તરણાકી ઝુંપડી, અગ્નિ તણે સંજોગ;
ખીણમેં એ જલી જાયગી, અબ કહા ઈસકા
ભોગ ૧૪૭

રતન સંભાળું આપણાં, એમ ચિંતી સવિ રત્ન;
લેઈ નિજપુર આવીઓ, કરતો બહુવિધ
જત્ન. ૧૪૮

રતન વિક્રિય તેણુ પુરે, લક્ષ્મી લહી અપાર;
મંદિર મહેલ બનાવીયા, બાગ બગીચા
સાર. ૧૪૯

સુખ વિલસે સબ જાતકા, કીસી ઉણમ નહીં
તાસ;

દેવલોક પરે માનતો, સદા પ્રસન્ન સુખ
વાસ. ૧૫૦

ભેદ વિજ્ઞાની પુરૂષ જો, એહ શરીર કે કાજ;
દુષણ કોઈ સેવે નહીં, અતિચારભી ત્યાજ.૧૫૧
આત્મ ગુણ રક્ષણ ભણી, દૃઢતા ધરે અપાર;
દેહાદિક મૂર્છા તજી, સેવે શુદ્ધ વ્યવહાર. ૧૫૨
સંજમ ગુણ પરભાવથી, ભાવી ભાવ સંજોગ;
માહાવિદેહ ખેત્રાંવિશે, જન્મ હોવે શુભ
જોગ. ૧૫૩

જીહાં સીમંધર સ્વામીજી, આદે વીશ જિણંદ;
ત્રિભુવન નાયક સોહતા, નિરખું તસ
મુખચંદ. ૧૫૪

કેવલજ્ઞાન દિવાકરુ, બહુ કેવળી ભગવાન;
વળી મુનિવર મહા સંજમી, શુદ્ધ ચરણ
ગુણવાન. ૧૫૫

એહવા ઉત્તમ ક્ષેત્રમાં, જો હોય માહરો વાસ;
તો પ્રભુ ચરણ કમલ વિશે, નીશદિન કરૂં
નિવાસ. ૧૫૬

અતિ ભક્તિ બહુમાનથી, પૂજી પદ અરવિંદ;
શ્રવણ કરૂં જિનવર ગિરા, સાવધાન ગત
દ્વંદ. ૧૫૭

સમવસરણ સુરવર રચે, રતન સિંહાસન સાર;
બેઠા પ્રભુ તસ ઉપરે, ચોત્રીશ અતિશય
ધાર. ૧૫૮

વાણી ગુણ પાંત્રીશ કરી, વરસે અમૃતધાર;
તે નિસુણી રૂદયે ધરી, પામું ભવજલપાર.૧૫૯
નિવિડ કર્મ મહારોગ જે, તિણકું ફેડણહાર;
પરમ રસાયણ જિનગિરા, પાન કરૂં અતિ
પ્યાર. ૧૬૦

ક્ષાયક સમકિત શુદ્ધતા. કરવાનો પ્રારંભ;
પ્રભુ ચરણ સુપસાયથી, સફળ હોવે
સારંભ ૧૬૧
એમ અનેક પ્રકારકે, પ્રશસ્ત ભાવ સુવિચાર;
કરકે ચિત્ત પ્રસન્નતા, આણંદ લહું અપાર ૧૬૨
ઓર અનેક પ્રકારકેં, પ્રશ્ન કરૂં પ્રભુ પાય;
ઉત્તર નિસુણી તેહના, સંશય સવિ દુર
જાય. ૧૬૩
નિઃસંદેહ ચિત્ત હોયકે, તત્ત્વાતત્ત્વ સરૂપ;
ભેદ યથાર્થ પાયકે, પ્રગટકરૂં નિજ રૂપ. ૧૬૪
રાગદ્વેષ દોય દોષ એ, અષ્ટ કરમ જડ એહ;
હેતુ એહ સંસારકા, તિનકો કરવો છેહ. ૧૬૫
શીઘ્રપણે જડમૂળથી, રાગ દ્વેષકો નાશ;
કરકે શ્રીજિનચંદ્રકું, નિરખું શુદ્ધ વિલાશ.૧૬૬
પરમ દયાલ આણંદમય, કેવલ શ્રી સંયુકત;
ત્રિભુવનમેં સૂરજપરેં, મિથ્યાતિમિરહરંત.૧૬૭
એહવા પ્રભુકું દેખકે, રોમ રોમ ઉલસંત;

વચન સુધારસ શ્રવણ તે, રૂદય વિવેક
વશ઼ંત. ૧૬૮

શ્રી જિન દરિશન જોગથી, વાણી ગંગપ્રવાહ;
તિણથી પાતિક મળ સવે, ધોઇશ અતિ
ઉછાહ. ૧૬૯

પવિત્રથઇ જિન દેવકે, પાસે લેશું દીખ;
દુર્ધર તપ અંગીકરૂ, ગ્રહણ આસેવન
શીખ. ૧૭૦

ચરણ ધરમ પરભાવથી, હોશે શુધ ઉપયોગ;
શુદ્ધાતમકી રમણતા, અદ્‌ભુત અનુભવ
જોગ. ૧૭૧

અનુભવ અમૃત પાનમેં, આતમ ભયે લયલીન;
ક્ષપક શ્રેણકે સનમુખે, ચઢણ પ્રયાણ તે
કીન. ૧૭૨

આરોહણ કરી શ્રેણીકું, ઘાતી કરમકો નાશ;
ઘનઘાતી છેદી કરી, કેવળ જ્ઞાન પ્રકાશ. ૧૯૩

એક સમય ત્રણ કાલકે, સકળ પદારથ જેહ;
જાણે દેખે તત્વથી, સાહિ અનંત અછેહ. ૧૭

એહી પરમ પદ જાણીએ, સો પરમાતમ રૂપ;
શાસ્વત પદ થિર એહ છે, ફીરી નહીં
ભવજળ કૂપ. ૧૭૫

અવિચળ લક્ષ્મીકો ધણી, એહ શરીર અસાર;
તિનકી મમતા કીમ કરે, જ્ઞાનવંત નિરધાર. ૧૭૬

સમ્યક્દ્રષ્ટિ આતમા, એણવિધ કરી વિચાર;
થિરતા નીજ સ્વભાવમેં, પરપરિણતિ
પરિહાર. ૧૭૭

મુજકું દોનું પક્ષમેં, વરતે આણંદ ભાય;
જો કદી એહ શરીરકો, રેહેણો કાંઉક થાય. ૧૭૮

તો નિજ શુધ ઉપયોગકો, આરાધન કરૂં સાર;
તિનમેં વિઘન દીસે નહીં, નહીં સંક્લેશકો
ચાર. ૧૭૯

જો કદી થિતી પૂરણભઈ, હોયે શરીર કો નાશ;
તો પરલોક વિષે કરૂં, શુધ ઉપયોગ
અભ્યાસ. ૧૮૦

મેરે શુદ્ધ ઉપયોગમેં, વિઘન ન દીસે કોય;
તો મેરે પરિણામમેં, હલચલ કાંહ સું હોય ૧૮૧

મેરે પારણામ કે વિષે, શુદ્ધ સરૂપકી ચાહ;
અતિ આસક્તપણે રહે, નિશદિન એહીજ
રાહ. ૧૮૨

એ આસક્તિ મિટાવવા, બ્રહ્મા વિસ્નું મહેશ;
આદિ કોઇ સમરથ નહીં, તેણે કરી ભય નહીં
લેશ. ૧૮૩

ઇંદ્ર ધરણેંદ્ર નરેંદ્રકા, મુજકું ભય કછુ નાંહી;
યા વિધ શુદ્ધ સરૂપમેં, મગન રહું ચિત
માંહી. ૧૮૪

સમરથ એક મહાબળી, મોહ સુભટ જગ જાણ;
સવી સંસારી જીવકું, પટકે ચિહુંગતિ
ખાણ. ૧૮૫

દુષ્ટ મોહ ચંડાલકી, પરણુતિ વિપમ વિરૂપ;
સંજમધર મુનિ શ્રેણીગત, પટકે ભવજળ
કૂપ. ૧૮૬

મોહ કરમ મહાદુષ્ટકું, પ્રથમ થકી પહીછાંણ;
જિન વાણી મહા મોગરે, અતિશય કીધ
હેરાન. ૧૮૭

જરજરીભૂત હુઇ ગયા, નાઠા મુજસું દૂર;
અબ નજીક આવે નહીં, દુરપે મુજસું
ભૂર. ૧૮૮
તેણે કરી મેં નચિંત હું, અબ મુજ ભય
નહીં કોય;
ત્રણલોકપ્રાણીવિશે, મિત્રભાવ મુજ હોય. ૧૮૯
સુણો સજજન પરિવાર તુમ, સભા લોક સુણો
વાત;
મરણેકા ભય મુજ નહિ, એહ નિશ્ચે
અવદાત. ૧૯૦
અવસરલહી અબ મેં ભયા, નિર્ભય સર્વ પ્રકાર;
આતમ સાધન અબ કરૂં, નિ:સંદેહ
નિરધાર. ૧૯૧
શુદ્ધ ઉપયોગી પુરૂષકું, ભાસે મરણ નજીક;
તવ જંજાળ સબ પરિહરી, આપ હોવે
નિરભીક ૧૯૨
એણીવિધ ભાવ વિચારકે, આણંદમય રહે સોય;
આકુળતા કીણવિધ નહીં, નિરાકુલ થિર
હોય. ૧૯૩

આકુળતા ભવ બીજ હે, ઇણથી વધે સંસાર
જાણી આકુળતા તજે, એ ઉત્તમ આચાર. ૧૯૪
સંજમ ધર્મ અંગીકરે, કિરિયા કષ્ટ અપાર;
તપ જપ બહુ વરસાં લગે, કરી ફળ સંચ
અસાર. ૧૯૫
આકુળતાપરિણામથી, ખીણમેં હોય સહુ નાશ;
સમકિતવંત એમ જાણીને, આકુળતા તજે
ખાસ. ૧૯૬
નિર્આકુળાથર હોયકે, જ્ઞાનવંત ગુણ જાણ;
હિત શિખ રૂદયે ધરા તજે, આકુળતા
દુ:ખ ખાણ. ૧૯૭
આકુળતા કોઇ કારણે, કરવી નહીં લગાર;
એ સંસાર દુ:ખ કારણો, ઇણકુ દૂર નિવાર.૧૯૮
નિશ્ચે શુદ્ધ સરૂપકો, ચિંતન વારંવાર;
નિજ સરૂપ વિચારણા, કરવી ચિત્ત મજાર.૧૯૯
નિજ સરૂપકો દેખવો, અવલોકન પણ તાસ;
શુદ્ધ સરૂપ વિચારવો, અંતર અનુભવ
ભાસ. ૨૦૦

અતિ થિરતા ઉપયોગકી, શુદ્ધસરૂપકે માંહી;
કરતાં ભવ દુઃખ સવિ ટળે, નિર્મળતા લહે
તાંહી. ૨૦૧

જેમ નિર્મલ નિજ ચેતના, અમલ અખંડ
અનૂપ;
ગુણ અનંતનો પિંડ એહ, સહજાનંદ
સ્વરૂપ. ૨૦૨

એહ ઉપયોગે વરતતાં, થિરભાવે લયલીન;
નિર્વિકલ્પ રસ અનુભવે, નિજ ગુણમાં હોય
પીન. ૨૦૩

જબ લગે શુદ્ધ સરૂપમેં, વરતે થિર ઉપયોગ;
તબ લગે આતમ જ્ઞાનમાં, રમણ કરણકો
જોગ. ૨૦૪

જબ નિજ જોગ ચલિત હોવે, તબ કરે એહ
વિચાર;
એ સંસાર અનિત્ય છે, ઇણમેં નહીં કછુ
સાર. ૨૦૫

દુઃખ અનંતકી ખાણ એહ, જનમમરણ
ભયજોર; વિષમ વ્યાધિ પૂરિત સદા,
ભવ સાયર ચિહું ઓર. ૨૦૬
એહ સરૂપ સંસારકો, જાણી ત્રિભુવન નાથ;
રાજ ઋદ્ધિ સબ છોડકે, ચલવે શિવપુર
સાથ. ૨૦૭

નિશ્ચે દ્રષ્ટિ નિહાલતાં, ચિદાનંદચિદરૂપ;
ચેતન દ્રવ્ય સાધરમતા, પુરણાનંદ સરૂપ. ૨૦૮
પ્રગટ સિદ્ધતા જેહની, આલંબન લહી તાસ;
શરણ કરૂં મહા પુરૂષકો, જેમ હોય વિકલપ
નાશ. ૨૦૯

અથવા પંચપરમેષ્ટી એ, પરમ શરણ
મુજ એહ; વળી જિન વાણી શરણ છે,
પરમ અમૃત રસ મેહ. ૨૧૦
જ્ઞાનાદિક આતમગુણા, રત્નત્રયી અભિરામ;
એહ શરણ મુજ અતિ ભલું, જેહથી લહું
શિવધામ. ૨૧૧

એમ શરણ દ્રઢ ધારકે, થિર કરવો પારણામ.

જબ થિરતા હોયે ચિત્તમાં, તબ નિજ રૂપ
વિસરામ. ૨૧૨

આતમ રૂપ નિહાળતાં, કરતાં ચિંતન તાસ;
પરમાણંદ પદ પામીએ, સકલ કર્મ હોય
નાશ. ૨૧૩

પરમજ્ઞાન જગ એહ છે, પરમધ્યાન પણ એહ;
પરમ બ્રહ્મ પરગટ કરે, પરમ જ્યોતિગુણ
ગેહ. ૨૧૪

તિણ કારણ નિજ રૂપમાં, ફિરી ફિરી કરી
ઉપયોગ;
ચિહું ગતિ ભ્રમણ મિટાવવા, એહ સમ
નહીં કોઈ જોગ. ૨૧૫

નિજસરૂપ ઉપયોગથી, ફિરી ચલિત જો થાય;
તો અરિહંત પરમાત્મા, સિદ્ધ પ્રભુ
સુખદાય. ૨૧૬

તીનુકા આતમ સરૂપકા, અવલોકન કરો સાર;
દ્રવ્ય ગુણ પર્જાવ તેહના, ચિંતવો ચિત્ત
મઝાર. ૨૧૭

નિર્મલ ગુણ ચિંતન કરત, નિર્મલ હોય
ઉપયોગ; તવ ફિરી નિજ સરૂપકા,
ધ્યાન કરો થિર જોગ. ૨૧૮
જે સરૂપ અરિહંતકો, સિદ્ધ સરૂપ વળી જેહ;
તેહવો આતમ રૂપ છે, તિણમેં નહીં
સંદેહ. ૨૧૯
ચેતન દ્રવ્ય સાધરમતા, તેણે કરી એક સરૂપ;
ભેદ ભાવ ઇણમેં નહીં, એહવો ચેતન
ભૂપ. ૨૨૦
ધન્ય જગતમેં તે નર, જે રમે આતમ સરૂપ;
નિજ સરૂપ જેણે નવિ લહ્યું, તે પડીયા
ભવ કૂપ. ૨૨૧
ચેતન દ્રવ્ય સભાવથી, આતમ સિદ્ધ સમાન;
પરજાયે કરી ફેર જે, તે સવી કર્મ વિધાન. ૨૨૨
તેણે કારણ અરિહંતકા, દ્રવ્ય ગુણ પરજાય;
ધ્યાન કરંતાં તેહનું, આતમ નિર્મલ થાય. ૨૨૩
પરમ ગુણી પરમાતમા, તેહના ધ્યાન પસાય;
ભેદ ભાવ દૂરે ટળે, એમ કહે ત્રિભુવન
રાય. ૨૨૪

જેહ ધ્યાન અરિહંતકો, સોહી આતમ ધ્યાન;
ફેર કછુ ઇણમેં નહીં, એહીજ પરમ
નિધાન. ૨૨૫

એમ વિચાર હિરદેં ધરી, સમ્યક્ દ્રષ્ટી જેહ;
સાવધાન નિજ રૂપમેં, મગન રહે નિત્ય
તેહ. ૨૨૬

આતમ હિતસાધક પુરૂષ, સમ્યક્ત્વંત સુજાણ;
ઇહા વિચાર મનમેં કરે, વરણવું સુણો ગુણ
ખાણ. ૨૨૭

જેહ કુટુંબ પરિવાર સહુ, બેઠે હે નિજ પાસ;
તિનકો મોહ છોડાવવા, એણીપરે બોલે
ભાસ. ૨૨૮

એહ શરીર આશ્રિત છે, તુમ મુજ માતને તાત:
તેણે કારણ તુમકું કહું, અબ નિસુણો
એક વાત. ૨૨૯

એતા દિન શરીર એહ, હોત તુમારા જેહ;
અબ તુમારા નાંહી હે, ભલી પરે જાણો
તેહ. ૨૩૦

અબ એહ શરીરકા, આયુર્બલ થિતિ જેહ;
પુરણ ભઈ અબ નવી રહે, કીણવિધ
રાખી તેહ. ૨૩૧

થિતિ પરમાણે તે રહે, અધિક ન રહે
કેણીભાત; તો તસ મમતા છોડવી,
એ સમજણકી બાત. ૨૩૨

જો અબ એહ શરીરકી, મમતા કરીયે ભાય;
પ્રિતિ રાખીએ તેહસું, દુ:ખદાયક
બહુ થાય. ૨૩૩

સુર અસુરાં કો દેહ એ, ઇંદ્રાદિક કો જેહ;
સબહી વિનાશિક એહ છે, તો કયું કરવો
નેહ. ૨૩૪

ઇંદ્રાદિક સુર મહાબળી, અતિશય શક્તિ ધરંત;
થિતિ પૂરણ થયે તેહ પણ, ખીણ એક કોઉ
ન રહંત. ૨૩૫

ઇંદ્રાદિક સુર જેહ છે, તિણકી ઋદ્ધિ અપાર;
બત્રીશ લાખ વિમાનકે, સવી સુર
આણાકાર. ૨૩૬

તિન[1] લખ છત્રીશ સહસ છે, મહા બળવંત
જુજાર[2]; આતમ રક્ષક જેહના,
અનમિષ[3] રહે હુશીયાર. ૨૩૭
સાત કટક બળનો ધણી, ઋદ્ધિ તણો
નહીં પાર; સામાનિક સુરવર પ્રમુખ,
જીહાં છે બહુ વિસ્તાર. ૨૩૮
એહવા પરાક્રમ કા ધણી, જબ થિતિ
પૂરણ હોય; કાળ પિશાચ જબ સંગ્રહે,
રાખી ન શકે કોય. ૨૩૯
કાળ કૃતાંતકે આગળે, કીસકા ચલે ન જોર;
મોહે મુંઝયા પ્રાણિયા, ટલવંતા કરે સોર.૨૪૦
તેણે કારણ ભાવિક તુમ, તજો મોહકું દૂર;
શમતા ભાવ અંગીકરી, ધર્મ કરો થઈ
શૂર. ૨૪૧

---

૧ ત્રણ. ૨ સુભટ. ૩ આંખની પાંપણ પણ નહિં હલાવતા.

પુદ્ગલ રચના કરમી, વિણસંતાં નહીં વાર;
તે ઉપર મમતા કીસા, ધરમ કરો
જગસાર. ૨૪૨

જૂઠા એહ સંસાર છે, તિણકું જાણો સાચ;
ભૂલ અનાદિ અજ્ઞાનકં, મોહ કરાવે નાચ. ૨૪૩

કરમ સંજોગ આવી મળે, થિતિ પાકે
સહુ જાય; ક્રોડ જતન કરીયે કદા,
પણ ખીણ એક ન રહાય. ૨૪૪

સ્વપ્ન સરીખા ભોગ છે, ઋદ્ધિ ચપળા
ઝબકાર; ડાભ અણી જળ બિંદુસમ,
આયુ અથિર સંસાર. ૨૪૫

તે જાણો તમે શુભપરે, છંડો મમતા જાળ;
આતમહિત અંગીકરી, પાપ કરો
વિસરાલ. ૨૪૬

રાગ દશાથી જીવકું, નિવિડ કરમ હોય બંધ;
વળી દુર્ગતિમાં જઈ પડે, જીહાં દુઃખના
બહુ ધંધ. ૨૪૭

મુજ ઉપર બહુ મોહથી, તુમકું અતિ
દુઃખ થાય; પણ આયુ પૂરણ થયે,
કીસીશું તે ન રખાય. ૨૪૮

અલ્પ કાળ આયુ તુમે, દેખો દૃષ્ટિ નિહાલ;
સંબંધ નહીં તુમ મુજબીચે, મેં ફિરતા
સંસાર. ૨૪૯

ભાવી ભાવ સંબંધથી, મેં ભયા તુમકા પુત્ર;
પંથી મેલાપ તેણી પરે, એ સંસારહ સૂત્ર.૨૫૦
એણીવિધ સવિ સંસારી જીવ, ભટકે ચિહું
ગતિ માંહી; કર્મ સંબંધે આવી મલે,
પણ ન રહે થિર કયાંહી. ૨૫૧

એહ સરૂપ સંસારકા, પ્રત્યક્ષ તુમ દેખાય;
તેણ કારણ મમતા તજી, ધર્મ કરો ચિત્ત
લાય. ૨૫૨

પુન્ય સંજોગે પામિયા, નરભવ અતિ સુખકાર;
ધર્મ સામગ્રી સવિ મળી, સફલ કરો
અવતાર. ૨૫૩

કાળ આહેડી જગતમેં, ભમતો દિવસ ને રાત;
તુમકું પણ ગ્રહશે કદા, એ સાચો
અવદાત.[1] ૨૫૪
એમ જાણી સંસારકી, મમતા કીજે દૂર;
સમતા ભાવ અંગીકરો, જેમ લહો સુખ
ભરપૂર. ૨૫૫
ધરમ ધરમ જગ સહુ કરે, પણ તસ ન લહે
મરમ; શુદ્ધ ધરમ સમજ્યા વિના,
નવિ મીટે તસ ભરમ. ૨૫૬
ફટિક મણિ નિરમલ જીશો, ચેતનકો જે સ્વભાવ;
ધર્મ વસ્તુગત તેહ છે, અવર સવે પરભાવ. ૨૫૭
રાગ દ્વેષકી પરિણતિ, વિષય કષાય સંજોગ;
મલીન ભયા કરમે કરી, જનમ મરણ
આભોગ. ૨૫૮
મોહ કરમકી ગેહલતા, મિથ્યાદ્રષ્ટિ અંધ;
મમતા શું માચે સદા, ન લહે નિજ
ગુણ સંગ. ૨૫૯

---

૧ ઝુદ્દો, ચોકસ વાત–હકીકત.

તીન કારણ તુમકું કહું, સુણો એક ચિત્ત લગાય;
મમતા છાંડો મૂલથી, જેમ તુમકું સુખ
થાય. ૨૬૦
પરમ પંચ પરમેષ્ટિકો, સમરણ અતિ સુખદાય;
અતિ આદરથી કીજીએ, જેહથી ભવદુઃખ
જાય. ૨૬૧
અરિહંત સિદ્ધ પરમાતમા, શુદ્ધ સરૂપી જેહ;
તેહના ધ્યાન પ્રભાવથી, પ્રગટે નિજ
ગુણ રેહ. ૨૬૨
શ્રી જિન ધરમ પસાયથી, હુઇ મુજ નિર્મલ
બુદ્ધ; આતમ ભલી પરેં ઓળખી,
અબ કરૂં તેહની શુદ્ધ. ૨૬૩
તુમે પણ એહ અંગીકરો, શ્રી જિનવરકો ધર્મ;
નિજ આતમકું ભલીપરે, જાણી લહો
સવિ મર્મ. ૨૬૪
ઓર સવે ભ્રમ જાળ હે, દુઃખદાયક સવી સાજ;
તિનકી મમતા ત્યાગકે, અબ સાધો નિજ
કાજ. ૨૬૫

ભવ ભવ મેલી મૂકીયા, ધન કુટુંબ સંજોગ;
વાર અનંતા અનુભવ્યા, સવિ સંજોગ
વિજોગ. ૨૬૬
અજ્ઞાની એ આતમા, જીસ જીસ ગતિમેં જાય;
મમતાવશ ત્યાં તેહવો, હુઇ રહી બહુ
દુઃખ પાય. ૨૬૭
માહાતમ એ સવી મોહકો, કિણવિધ કહ્યો
ન જાય; અનંતકાલ એણીપરે ભમે,
જન્મ મરણ દુઃખદાય. ૨૬૮
એમ પુદ્દગલપરજાય જેહ, સર્વ વિનાશી જાણ;
ચેતન અવિનાશી સદા, એ ના લખે
અજાણ. ૨૬૯
મિથ્યા મોહને વશ થઇ, જૂઠેકું ભિ સાચ;
કહે તિહાં અચરજ કેશો, ભવ મંડપ કો
નાચ. ૨૭૦
જીનકો મોહ ગલી ગયો, ભેદજ્ઞાન લહી સાર;
પુદ્દગલકી પરિણતિ વિશે, નાવે રાચે નિ-
રધાર. ૨૭૧

ભિન્ન લખે આતમ થકી, પુદ્‌ગલ કી પરજાય;
કિમહી ચળાવ્યો નવિ ચળે, કશીપરેં તે
ન ઠગાય. ૨૭૨

ભયા યથારથ જ્ઞાન જબ, જાણે નિજ પરભાવ;
થિરતા ભઈ નિજ રૂપમેં, નવી રૂચે તસ
પરભાવ. ૨૭૩

માતતાત તુમકું કહી, એ સબ સાચી વાત;
તે ચિત્તમેં ધરજયો સદા, સફલ કરો અ-
વદાત. ૨૭૪

મુજકું તુમ સાથે હતો, એતા દિન સંબંધ;
અબ તે સવી પૂરણ હુઓ, ભાવી ભાવ
પ્રબંધ. ૨૭૫

વિકલ્પ કોઈ તુમે મત કરો, ધર્મ કરો થઇ ધીર;
મેં પણ આતમ સાધના, કરૂ નિજ મન
કરી થીર. ૨૭૬

આતમ કારજ સાધવો, તુમકું ઉચિત હે સાર;
મોહ ન કરો કીસી કારણે, જીણથી દુઃખ
અપાર. ૨૭૭

સહુજ સ્વરૂપ જે આપણો, તે છે આપણી
પાસ;
નહીં કીસીસું જાચનાં, નહીં પરકી કીસી
આશ. ૨૭૮

અપના ઘરમાંહી અછે, મહા અમુલ્ય નિધાન;
તે સંભાળો શુભ પરેં, ચિંતન કરો સુ-
વિધાન. ૨૭૯

જન્મમરણકા દુઃખ ટળે, જબ નિરખે નિજરૂપ;
અનુક્રમે અવિચળ પદ લહે, પ્રગટે સિદ્ધ
સરૂપ. ૨૮૦

નિજ સરૂપ જાણ્યાવિના, જીવ ભમે સંસાર;
જબ નિજ રૂપ પિછાણીઓ, તબ લહે
ભવકો પાર. ૨૮૧

સકલ પદારથ જગતકે, જાણણ દેખણ હાર;
પ્રત્યક્ષ ભિન્ન શરીર શું, જ્ઞાયક ચેતન
સાર. ૨૮૨

દ્રષ્ટાંત એક સુણો ઇહા, બારમા સ્વર્ગકો દેવ;
કૌતુક મિશ મધ્ય લોકમેં, આવી વસિયો
હેવ ૨૮૩

કોઈક રંક પુરૂષ તણી, શરીર પરજાયમેં સોય;
પેસી ખેલ કરે કીશા, તે દેખો સહુ કોય. ૨૮૪
કબહીક રાનમેં જાય કે, કાષ્ટકી ભારી લેય;
નગરમેં વેચન ચાલીયો, મસ્તકે ધરીને
તેહ. ૨૮૫
કરે મજુરી કોઇ દિન, કબહીક માંગે ભીખ;
કબહીક પર સેવાવિશે, દક્ષ થઈ ધરે
શીખ. ૨૮૬
કબહીક નાટકીયો હુઈ, રીઝવે નગરકો વૃંદ;
કબહીક વણિક બની ઇસો, કરે વેપાર
અમંદ. ૨૮૭
કબહીક માલ ગુમાય કે, રૂદન કરે બહુ તેહ;
કબહીક નફા પાયકે, હાસ્ય વિનોદ
અછેહ. ૨૮૮
એણીવિધ ખેલ કરે ઘણા, પુત્ર પુત્રી પરિવાર;
સ્ત્રી આદિક સાથે રહે, નગર માંહી તેણી
વાર. ૨૮૯
વૈરી કટક આવ્યું ઘણું, નાસણ લાગ્યા લોક;

તવ તે સુર એમ ચિંતવે, ઈહાં હોશે
બહુ શોક. ૨૯૦
એમ વિચાર કરી સવે, ચાલે આધી રાત;
એક પુત્રકું કાંધ પર, બીજાકું ગ્રહે હાથ. ૨૯૧
ઘરવાખરકો પોટલો, સ્ત્રી લહે શિર પરી તેહ;
પુત્રીકું આગળ કરી, એણી પેરે ચાલે
તેહ. ૨૯૨
ફાટે તૂટે ગોદડાં, તીણકી બાંધી ગાંઠ;
શીર ધરી તે આપણે, એણીવધ તીહાંથી
નાઠ. ૨૯૩
મારગ ચાલતાં તેહને, વાટ બટાઉ મળે જેહ;
પુછે કીહાં ચાલ્યા તુમે, તવ એમ ભાંખે
તેહ. ૨૯૪
નગર અમારૂં ઘેરીયું, વયરી લશ્કર આય;
તીણ કારણ અમે નાશીયા, લહા કુટુંબ
સમવાય. ૨૯૫
કોઈક ગામમેં જાયકે, જીમ તીમ કરૂં ગુજરાન;
કરમ વિપાક બને ઈસા, તેણે કરી ભયા
હેરાન. ૨૯૬

એમ અનેક પ્રકારકા, ખેલ કરે જગમાંહા;
પણ ચિત્તમેં જાણે ઈશ્યું, મેં સદા સુખ
માંહી. ૨૯૭
મેં તો બારમા કલ્પકો, દેવ મહાઋદ્ધિવંત;
અનોપમ સુખ વિલસું સદા, અદ્દભૂત એ
વિરતંત[1]. ૨૯૮
એ ચેષ્ટા જે મેં કરી, તે સવિ કૌતુક કાજ;
રંક પરજાય ધારણ કરી, તીણકો એ સવી
સાજ. ૨૯૯
જેમ સુર એહ ચરિત્રને, નવી ધરે મમતા ભાવ;
દીન ભાવ પણ નવી કરે, ચિંતવે નિજ
સુરભાવ. ૩૦૦
એણીવિધ પર પરજાયમેં, મેં જે ચેષ્ટા કરંત;
પણ નિજ શુદ્ધ સરૂપકું, કબહુ નહીં
વિસરંત. ૩૦૧
શુદ્ધ હમારો રૂપ હે, શોભિત સિદ્ધ સમાન;
કેવલ લક્ષ્મીકો ધણી, ગુણ અનંત
નિધાન. ૩૦૨

---

૧ વૃત્તાંત.

એણીપરે એહ સરૂપકો, અનુભવ કિધો
બહુવાર; અબ કિણવિધ મુજ જાય નહીં,
એ જાણો નિરધાર. ૩૦૩
અબ આગે નિજ નારીકું, સમજાવે શુભ રીત;
મમતા ન કરો એહકી, ન કરો પુદ્ગલ
પ્રીત. ૩૦૪
થિતિ પૂરણ ભઈ એહકી, અબ રહેણેકા નાંહી;
તો કયું મોહ ધરો ઘણો, દુઃખ કરણા દિલ
માંહી. ૩૦૫
મેરા તેરા સંબંધ જે, એતા દિનકા હોય;
વધઘટ કો ન કરી શકે, એણીવિધ જાણો
સોય. ૩૦૬
એહ શરીર અસાર છે, વિણસંતાં નહીં વાર;
થિતિ બલ સવિ પૂરણ હુઆ, ખીણમેં
હોયગી છાર. ૩૦૭
તીણ કારણ તુમકું કહું, મ ધરો ઇણકી આશ;
ગરજ સરે નહીં તાહરી, ઇનકા હોયે અબ
નાશ. ૩૦૮

એમ જાણી મમતા તજી, ધરમ કરો ધરી પ્રીત;
જેમ આતમ સુખ સંપજે, એ ઉત્તમકી
રીત. ૩૦૯

કાળ જગતમેં સહુ શીરે, ગાફલ રહેણાં નાંહી;
કબહીક તુજકું પણ ગ્રહે, સંશય ઈણમેં
નાંહી. ૩૧૦

તું મુજ પ્યારા નારી છે, એ સવી મોહ વિલાસ;
ભોગ વિટંબના જાણીએ, આતમ ગુણકો
નાશ. ૩૧૧

સ્ત્રી ભરથાર સંજોગ જે, ભવ નાટક એહ જાણ;
ચેતન તુજ મુજ સારીખો, કર્મ વિચિત્ર
વખાણ. ૩૧૨

એમ વિચાર ચિત્તમેં ધરી, મમતા મૂકો દૂર;
નિજ સ્વારથ સાધન ભણી, ધરમ કરો
થઈ શૂર. ૩૧૩

જો મુજઉપર રાગ છે, તો કરો ધરમમેં સહાજ;
ઇણે અવસર તુજ ઉચિત હે, એ સમો
અવર ના કાજ. ૩૧૪

ધરમ ઉપદેશ એણીપરે, તેરા હીતકે કાજ;

મેં કહ્યો કરૂણા લાયકેં, તેણે સાધો
શિવરાજ. ૩૧૫
ફોગટ ખેદ ના કીજીએ, કર્મ બંધ બહુ થાય;
જાણી એમ મમતા તજી, ધર્મ કરો
સુખદાય. ૩૧૬
હવે નિજ કુટુંબ ભણી કહે, હિત શિક્ષા
સુવિચાર;
મમતા મોહ છોડાવવા, એણીવિધ કરે
ઉપગાર. ૩૧૭
સુણો કુટુંબ પરિવાર સહુ, કહું તુમકું
હિત લાય; આઉ થિતિ પૂરણ ભઈ,
એહ શરીરકી ભાય. ૩૧૮
તેણે કારણ મુજ ઉપરે, રાગ ન ધરણાં કોય;
રાગ કર્યા દુઃખ ઉપજે, ગરજ ન સરણી
જોય. ૩૧૯
એહ થિતિ સંસારકી, પંખીકા મેલાપ;
ખીણ ખીણમેં ઊડી ચલે, કહા કરણાં
સંતાપ. ૩૨૦

કોણ રહ્યા ઈહાં થીર થઇ,રેહણહાર નહીં કોય;
પ્રત્યક્ષ દીસે ઇણીપરેં, તુમે પણ જાણો
સોય. ૩૨૧
મેરે તુમ સહુ સાથશું, ક્ષમાભાવ છે સાર;
આણંદમાં તુમ સહુ રહો, ધર્મ ઉપર ધરો
પ્યાર. ૩૨૨
ભવ સાયરમાં બૂડતાં, ના કોઈ રાખણહાર;
ધર્મ એક પ્રવહણ સમો, કેવલી ભાખિત
સાર. ૩૨૩
એ સેવો તુમ ચિત ધરી, જેમ પામો
સુખ સાર; દુરગતિ સવિ દૂરે ટળે,
અનુક્રમે ભવ નિસ્તાર. ૩૨૪
એમ કુટુંબ પરિવારકું, સમજાવી અવદાત;
પછી પુત્ર બોલાયકે,ભાંખે એણી પરે વાત.૩૨૫
સુણો પુત્ર શાણા તુમે, કેહણેકો એ સાર;
મોહ ન કરવો માહરો, એહ અથિર
સંસાર. ૩૨૬
શ્રીજિનધરમ અંગીકરો, સેવો ધરી બહુ રાગ;

તુમકું સુખદાયક ઘણો, લહેશો મહા
સોભાગ.[1] ૩૨૭
વ્યવહારિક સંબંધથી, આણા માનો સાર;
તેણ કારણ તુમને કહું, ધારો ચિત્ત
મોઝાર. ૩૨૮
પ્રથમ દેવ ગુરૂ ધર્મકી, કરો અતિ ગાઢ પ્રતીત;
મિત્રાઈ કરો સુજનકી, ધર્મીશું ધરો
પ્રીત. ૩૨૯
દાન શિયલ તપ ભાવના, ધર્મ એ ચાર પ્રકાર;
રાગ ધરો નિત્ય એહશું, કરો શક્તિ
અનુસાર. ૩૩૦
સજન તથા પરજન વિષે, ભેદ વિજ્ઞાન
જેમ હોય; એહ ઉપાય કરો સદા,
શિવ સુખ દાયક સોય. ૩૩૧
જે સંસારી પ્રાણીઆ, મગન રહે સંસાર;
પ્રીત ન કીજીએ તેહકી, મમતા દૂર
નીવાર. ૩૩૨

---

૧ સુખ સૌભાગ્ય.

રાગી જીવકી સંગતે, એહ સંસાર મઝાર;
કાળ અનાદિ ભટકતાં, કીમહી ન લહીએ
પાર. ૩૩૩
રાગે રાગ દશા વધે, તેમ વળી વિષય વિકાર;
મમતા મૂર્છા બહુ વધે, એ દુર્ગતિ દાતાર.૩૩૪
તેણે સંસ .રી જીવકી, તજી સંગત દિલધાર;
જ્ઞાનવંત પુરૂષાં તણી, કરો સંગતિ
સુવિચાર. ૩૩૫
ધર્માત્મા પુરૂષ તણી, સંગતે બહુ ગુણ થાય;
જશ કીર્તિ વાધે ઘણી, પરિણતિ સુધરે
ભાય. ૩૩૬
એમ અનેક ગુણ સંપજે, એહ લોકમેં સુખકાર;
વળી પરલોકમેં પામીયે, સ્વર્ગાદિક સુખ
સાર. ૩૩૭
વળી ઉત્તમ પુરૂષતણી, સંગતે લહીએ ધર્મ;
ધરમ આરાધી અનુક્રમે, પામીયે શિવપુર
સર્મ[1] ૩૩૮
ધરમી ઉત્તમ પુરૂષકી, સંગતિ સુખની ખાણ;

---

૧ શર્મ—સુખ.

દોષ સકળ દૂરે ટળે, અનુક્રમે પદ નિ-
વૉણ. ૩૩૯
એણીવિધ તુમકું હિતભણી, વચન કહ્યાં
સુરસાલ; જો તુમકું સચ્ચા લગે,
તો કીજો ચિત્ત વિશાલ. ૩૪૦
દયા ભાવ ચિત્ત આણુકે, મેં કહ્યા ધરમ વિચાર;
જો તુમ રૂદયમાં ધારશો, તો લેશો સુખ
અપાર. ૩૪૧
એમ સબકું સમજાયકેં,સબસેં અલગા હોય;
અવસર દેખી આપણા, ચિત્તમેં ચિંતે
સોય. ૩૪૨
આયુ અલ્પ નિજ જાણુકે, સમકિત દ્રષ્ટિવંત;
દાનપુન્ય કરણા જીકે,નિજ હાથે કરે સંત. ૩૪૩
મહાવ્રતધારી મુનિવરા, સમ્યગ્ જ્ઞાન સંયુક્ત;
ધારક દશવિધ ધર્મના, પંચ સમિતિ ત્રણ
ગુપ્ત. ૩૪૪
બાઝ[1]અભ્યંતર ગ્રંથિ[2]જે, તેહથી ન્યારા જેહ;

---

૧ બાહ્ય. ૨ પરિગ્રહ.

બહુશ્રુત આગમ અર્થના, મર્મ લહે સહુ
તેહ. ૩૪૫
એહવા ઉત્તમ ગુરૂ તણો,પુન્યથી જોગ જો હોય;
અંતર ખુલી એકાંતમેં, નિશલ્યભાવ હોય
સોય; ૩૪૬
એહવા ઉત્તમ પુરૂષનો, જોગ કદી નવી હોય;
તો સમકિત દ્રષ્ટી પુરૂષ, મહાગંભીર તે જોય.૩૪૭
એહવા ઉત્તમ પુરૂષકો, આગે અપની બાત;
રૃદય ખોલકેં કીજીએ,મરમ સકલ અવદાત. ૩૪૮
જોગ[1] જીવ ઉત્તમ જીકેં, ભવભીરૂ મહાભાગ્ય;
એહવો જોગ ન હોય કદા, કહેણે કો નહીં
લાગ. ૩૪૯
અપના મનમેં ચિંતવે, દુષ્ટ કરમ વશ જેહ;
પાપ કરમ જે હોઇ ગયું, બહુવિધ નિંદે
તેહ. ૩૫૦
શ્રીઅરિહંત પરમાતમા,વળી શ્રીસિદ્ધભગવંત;
જ્ઞાનવંત મુનિરાજની, વલી સુર સમકિત-
વંત. ૩૫૧

૧ યોગ્ય.

ઇત્યાદિક મહા પુરૂષકી, સાખ કરી સુવિશાલ;
વળી નિજ આતમ સાખશું, દુરિત સવે
અશરાલ. ૩૫૨
મિથ્યા દુષ્કૃત ભલી પરેં, દીજે ત્રિકરણ શુદ્ધ;
એણીવિધ પવિત્ર થઈ પછે, કીજે નિર્મલ
બુદ્ધ. ૩૫૩
અવશ્ય મરણ નિજ મન વિશે,ભાસન હુવે જામ;
સર્વ પરિગ્રહ ત્યાગકે,આહાર ચાર તજે તામ.૩૫૪
જો કદિ નિર્ણય નવી હુવે, મરણ તણો
મન માંહી;
તો મરજાદા કીજીએ, ઈતર[1]કાલકી તાંહી.૩૫૫
સર્વ આરંભ પરિગ્રહ સહુ, તીનકોકીજે ત્યાગ;
ચારે આહાર વલી પચખિએ, ઈણવિધ
કરી મહાભાગ. ૩૫૬
હવે તે સમકિત દ્રષ્ટિવંત, થિર કરી મન
વચ કાય;
ખાટથી નીચે ઉતરી,સાવધાન અતિથાય. ૩૫૭

---

૧ અલ્પ–અમુક.

સિંહપરેં નિર્ભય થઈ,કરે નિજ આતમ કાજ;
મોક્ષ લક્ષ્મી વરવા ભણી, લેવા શિવપુર
રાજ. ૩૫૮

જીમ મહા સુભટ સંગ્રામમાં,વૈરી જીતણ કાજ;
રણ ભૂમિ મેં સંચરે, કરતા અતીહ
દીગ્ગાજ. ૩૫૯

ઇણીવિધ સમકિતવંત જે, કરી થિરતા પરિણામ;
આકુળતા અંશે નહીં, ધીરજ તણું તે
ધામ. ૩૬૦

શુદ્ધ ઉપયોગમાં વરતતો, આતમગુણ અનુરાગ;
પરમાતમકે ધ્યાનમેં, લીન ઓર સબ
ત્યાગ. ૩૬૧

ધ્યાતા ધ્યેયની એકતા, ધ્યાન કરંતાં હોય;
આતમ હોય પરમાતમા, એમ જાણે તે
સોય. ૩૬૨

સમ્યક્દ્રષ્ટિ શુભ મતિ, શિવસુખ ચાહે તેહ;
રાગાદિ પરીણામમેં, ખિણ નવી વરતે તેહ ૩૬૩
કીણહી પદાર્થકી નહીં, વંછા તસ ચિતમાંહ;

મોક્ષ લક્ષ્મી વરવા ભણી, ધરતો અતિ
ઉછાંહ. ૩૬૪
એણીવિધ ભાવ વિચારતાં,કાળ પુરણ કરે સોય;
આકુલતા કીણવિધ નહીં, નિરાકુલ થિર
હોય. ૩૬૫
આતમ સુખ આણંદમય, શાંત સુધારસ કુંડ;
[1]તામે તે ઝીલી રહે, આતમ વીરજ ઉદંડ.૩૬૬
આત્મ સુખ સ્વાધીન છે,ઓર ન એહ સમાન;
એમ જાણી નિજરૂપમેં, વરતે ધરી બહુ
માન. ૩૬૭
એમ આણંદમાં વરતતાં, શાંતપ્રણામ સંયુક્ત;
આયુ નિજ પૂરણ કરી,મરણલહે મતિવંત.૩૬૮
એહ સમાધિ પ્રભાવથી, ઇંદ્રાદિક કી ઋદ્ધ;
ઉત્તમ પદવી તે લહે, સર્વ કારજ કો
સિદ્ધ. ૩૬૯
મહા વિભૂતી પાયકેં, વિચરંતા ભગવાન;
વળી કેવલી મુનિરાજને, વંદે સ્તવે બહુ
માન. ૩૭૦

---

૧ શાંતસુધારસ કુંડમાં.

સુરલોકે શાસ્વત પ્રભુ, નિત્ય ભક્તિ કરે તાસ;
કલ્યાણિક જિનરાજના, ઓચ્છવ કરત
ઉલ્લાસ. ૩૭૧

નંદીસર આદે ઘણાં, તીરથ વંદે સાર;
સમકિત નિર્મલ તે કરે, સફળ કરે
અવતાર. ૩૭૨

સુર આયુ પૂરણ કરી, તિહાંથી ચવીને તેહ;
મનુષ્ય ગતિ ઉત્તમ કુલે, જનમ લહે ભવી
તેહ. ૩૭૩

રાજ્ય ઋદ્ધિ સુખ ભોગવી, સદ્‌ગુરૂ પાસે તેહ;
સંજમ ધર્મ અંગીકરી, ગુરૂ સેવે ધરી
નેહ. ૩૭૪

શુદ્ધ ચરણ પરિણામથી,અતી વિશુદ્ધતા થાય;
ક્ષપક શ્રેણી આરોહીને, ઘાતી કરમ
ખપાય. ૩૭૫

કેવળ જ્ઞાન પ્રગટ ભયો, કેવળ દરશન ભાસ;
એક સમય ત્રણ કાલકી, સરવ વસ્તુ
પરકાસ. ૩૭૬

સાદિ અનંત થિતિ કરી, અવિચળ સુખ
નિરધાર;
વચન અગોચર એહ છે, કીણવિધ લહીએ
પાર. ૩૭૭
મહિમા મરણ સમાધિનો, જાણો અતિ ગુણગેહ;
તીણ કારણ ભવી પ્રાણીયા, ઉદ્યમ કરીએ
તેહ. ૩૭૮
એણીવિધ મરણ સમાધિકો, સંક્ષેપે સુવિચાર;
દુહા ભાસ રચના કરી, નિજ પરને
ઉપગાર. ૩૭૯
મરણસમાધિવિચારની, પ્રતિ મળી મુજ એક;
તિણમેં સમાધિ મરણકો, વર્ણવ કીયો અતિ
છેક. ૩૮૦
પણ ભાષા મરૂદેશકી, તિણમેં લખીયો તેહ;
તિણ કારણ સુગમ કરી, દુહા બંધ કીયો
એહ. ૩૮૧
અલ્પમતિ અનુસારથી, બિન ઉપયોગે જેહ;
વિરૂદ્ધ ભાવ લખીયો જીકે, મિથ્યા દુષ્કૃત
તેહ. ૩

॥ પ્રસ્તાવિક દુહા. ॥

અવસર મરણ નિકટ તણો,જબ જાણે બુધ લોય;
તબ વિશેષ સાધન કરે, સાવધાન અતિ હોય ॥૧
ધર્મ અર્થ અરૂ કામ શિવ,સાધન જગમેં ચાર ॥
વ્યવહારે વ્યવહાર લખ,નિશ્ચે નિજગુણ ધાર. ૨
મૂર્ખ કૂલ આચારથી, જાણત ધર્મ સદીવ ॥
વસ્તુસ્વભાવે ધર્મ સુધી,કહત અનુભવી જીવ ૩
ખેહ ખજાનાકું અરથ, કહત અગ્યાની જેહ ॥
કહત દ્રવ્ય દરસાવકું, અર્થ સુગ્યાની તેહ. ૪
દંપતી રતિ ક્રિડા પ્રત્યે, કહત દુરમતિ કામ ॥
કામ ચિત્તઅભિલાષકું, કહત સુમતિ ગુણધામ. ૫
ઇંદ્ર લોકકું કહત શિવ, જે આગમ દ્રગહીણ ॥
બંધ અભાવ અચલ ગતિ,ભાંખત નિત્ય પ્રવીણ. ૬
એમ અધ્યાતમ પદ લખી, કરત સાધના જેહ ॥
ચિદાનંદ જિનધર્મનો, અનુભવ પાવે તેહ ॥૭॥
માત્ર પ્રમાદ તજ, ધર્મ સાધના માંય ॥

અથિર રૂપ સંસાર લખ, રે નર કહીએ કાંય. ૮
છિજત છિન છિન આવખો, અંજલીજલજ્યૂં મીત;
કાલ ચક્ર માથે ભમત, સોવત કહા અભીત ॥૯॥
તન ધન જોબન કારમા, સંઝા રાગ સમાન ॥
સકલ પદારથ જગતમેં, સુપન રૂપ ચિત્ત જાન. ૧૦
મેરા મેરા કયાકરે, તેરા હે નહિ કોઇ ॥
ચિદાનંદ પરિવારકા, મેલા હે દિન દોય ॥૧૧॥
એસા ભાવ નિહાળીનિત, કીજે જ્ઞાનબિચાર; મિટે
ન જ્ઞાન બિચારવિણ, અંતર રાગ વિકાર ॥૧૨॥
જ્ઞાન રવિ વૈરાગ્ય જસ, હિરદે ચંદ્ર સમાન ॥
તાસ નિકટ કહોકેમરહે, મિથ્યા તમદુઃખખાણ૧૩
આપ આપના રૂપમેં, મગન મમત મલ ખોય;
નિત્ય રહે સમતારસિ, તાસ બંધ નવિ કોય. ૧૪
પરપરિણતિ પરસંગશું, ઉપજત બિનસત જીવ ॥
મિથ્યામોહ પરભાવકો, અચલ અભ્યાસ સદીવ ૧૫
જેસે કંચુકી ત્યાગસેં, બિનસત નાહિં ભુજંગ ॥
દેહ ત્યાગથી જીવપણ, તેસે રહત અભંગ ॥૧૬
જો ઉપજે સો તું નહિ, બિનસે તે પણ નાંહિ

છોટા મોટા તું નહિ, સમજ દેખ દિલમાંહી.૧૭
વરણ ભાંત તો મેં નહી, જાત પાત કુલ રેખ:
રાવ રંક તું હૈ નહિ, નહિ બાબા નહિ ભેખ. ૧૮
તું સૌમેં સૌથી સદા, ન્યારા અલખ સરૂપ;
અકથ કથા તેરી મહા, ચિદાનંદ ચિદ્ રૂપ. ૧૯
જન્મ મરણ જિહાં હૈ નહિ, ઈત ભીત લવ લેશ;
નહિ શિરઆણા નરિંદકી, સોહી આપણા દેશ. ૨૦
બિનાશિક પુદ્ગલ દશા, અવિનાશી તુમ આ ;
આપા આપ વિચારતાં, મિટે પુન્ય અરૂ પાપ.૨૧
બેડી લોહ કનકમયી, પાપ પુન્ય જગ જાણ;
દોયથકી ન્યારા સદા, નિજ સ્વરૂપ પહિછાણ. ૨૨
જુગલ ગતિ શુભ પુન્યથી, ઈતર પાપથી જોય;
ચારો ગતિનિવારીએ તબ પંચમી ગતિ હોય.૨૩
પંચમીગતિ બીન જીવકું, સુખ તિહું લોકમોઝાર;
ચિદાનંદ નવિ જાણજો, એહ મોટો નિરધાર ૨૪
ઈમ વિચાર હિરદે કરત, જ્ઞાન ધ્યાન રસલીન;
નિર્વિકલ્પરસ અનુભવે, વિકલ્પતા હોયછીન.૨૫
નિર્વિકલ્પ ઉપયોગમેં, હોત સમાધિ રૂપ;
જ્યોત ઝલકે તિહાં, પાવે દર્શ અનૂપ.૨૬

દેખ દર્શ અદ્ભુત મહા, કાલ ત્રાસ મિટજાય;
જ્ઞાન જોગ ઉત્તમ દશા, સદ્ગુરૂ એહ બતાય.૨૭
જ્ઞાનાલંબન દ્રઢ ગ્રહી, નિરાલંબતા ભાવ;
ચિદાનંદનિત્ય કીજીએ, એહિજ મોક્ષ ઉપાય.૨૮
થોડાસામેં જાણજો, કારજ રૂપ વિચાર;
કહત સુનત શ્રુત જ્ઞાનકો, કબુ ન આવે પાર.૨૯
મેં મેરા એ ભાવથી, વધે રાગ અરૂ દોષ;
રાગ દોષ જયાં લોં હીએ,ત્યાં લોં મિટે ન દોષ.૩૦
રાગ દ્રેષ જાકું નહિ, તાકું કાલ ન ખાય;
કાલ જીત જગમેં રહ્યો, મ્હોટા બીરૂદ ધરાય.૩૧
ચિદાનંદ નિત્ય કીજીએ, સમરણ સાસોસાસ;
વૃથા અમોલખ જાતહે, શ્વાસખબર નહિતાસ.૩૨

અથ શ્રી પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન.

દુહા.

સકળ સિદ્ધિ દાયક સદા, ચોવીશે જિનરાય;
સહગુરૂ સામિની સરસતિ, પ્રેમે પ્રણમું પાય.૧
ત્રિભુવનપતિ ત્રિસલા તણો, નંદન ગુણ ગંભીર;
શાસન નાયક જગ જયો, વર્દ્ધમાન વડવીર. ૨
એક દિન વીર જિણંદને, ચરણે કરી પ્રણામ;
ભવિક જીવના હિત ભણી, પૂછે ગૌતમસ્વામ.૩
મુક્તિમારગઆરાધીએ, કહો કિણપરે અરિહંત;
સુધા સરસ તવ વચન રસ, ભાખે શ્રી ભગવંત.૪
અતિચાર આળોઈએ, વ્રત ધરીએ ગુરૂશાખ;
જીવ ખમાવો સયળ જે,યોનિ ચોરાશી લાખ.૫
વિધિશું વળી વોસરાવિએ,પાપસ્થાનક અઢાર;
ચારશરણ નિત્ય અનુસરો, નિંદાદુરિતઆચાર.૬
શુભકરણી અનુમોદિએ,ભાવ ભલો મન આણ;
અણુસણઅવસર આદરી, નવપદ જપો સુજાણ.૭
શુભ ગતિ આરાધન તણા, એ છે દશ અધિકાર;
ન આણિને આદરો, જેમ પામો ભવપાર. ૮

ઢાળ ૧ લી.

(કુમતિએ છિંડી કીહાં રાખી.—એ દેશી).

જ્ઞાન દરિસણ ચારિત્ર તપ વીરજ, એ પાંચે આચાર; એહ તણા ઈહ ભવ પરભવના આ-લોઈએ અતિચારરે પ્રાણી. જ્ઞાન ભણો ગુણ-ખાણી, વીર વદે એમ વાણીરે. પ્રા૦ ૧ એ આંકણી ગુરૂ ઓળવીએ નહીં ગુરૂ વિનયે, કાળે ધરી બહુ માન; સત્ર અરથ તદુભય કરી સુધા, ભણીએ વહી ઉપધાનરે. પ્રા૦ જ્ઞા૦ ૨ જ્ઞાનોપગરણ પાટી પોથી, ઠવણી નોકારવાળી; તેહ તણી કીધી આશાતના, જ્ઞાન ભક્તિ ન સંભાળીરે. પ્રા૦જ્ઞા૦ ૩. ઇત્યાદિક વિપરીતપ-ણાથી, જ્ઞાન વિરાધ્યું જેહ; આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ, મિછામિદુક્કડં તેહરે. પ્રા૦ ૪ સમકિત લ્યો શુદ્ધ જાણી, વીર વદે એમ વાણીરે. પ્રા૦ સ૦ જિનવચને શંકા નવિ કીજે, નવિ પરમત અભિલાખ; સાધુતણી નિંદા પરિહરજો, ફળ સંદેહ મ રાખરે. પ્રા૦ સ૦ ૫. મૂઢપણું છંડો પરશંસા, ગુણવં આદરિએ; સામીને ધરમે કરી થિરતા

પરભાવના કરિએરે. પ્રા૦ સ૦ ૬. સંઘ ચૈત્ય પ્રાસાદ તણો જે, અવર્ણવાદ મન લેખ્યો; દ્રવ્ય દેવકો જે વિણસાડ્યો, વિણસંતા ઉવેખ્યોરે. પ્રા૦ સ૦ ૬ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, સમકિત ખંડ્યું જેહ: આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ, મિછામિદુક્કડં તેહરે, પ્રાણી ચારિત્ર લ્યો ચિત્ત આણી. ૮ પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ વિરાધી, આઠે પ્રવચન માય; સાધુ તણે ધરમે પરમાદે, અશુદ્ધ વચન મન કાયરે. પ્રા૦ ચા૦ ૯. શ્રાવકને ધર્મે સામાયક, પોસહમાં મન વાળી; જે જયણા પૂર્વક એ આઠે, પ્રવચન માય ન પાળીરે. પ્રા૦ ચા૦ ૧૦. ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, ચારિત્ર ડોળ્યું જેહ; આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ, મિછામિદુક્કડં તેહરે. પ્રા૦ ચા૦ ૧૧. બારે ભેદે તપ નવિ કીધો, છતે જોગે નિજ શકતે; ધર્મે મન વચ કાયા વીરજ, નવિ ફોરવીઉં ભગતેરે. પ્રા૦ ચા૦ ૧૨. તપ વીરજ આચારે એણીપરે, વિવિધ વિરાધ્યાં જેહ; ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ; મિચ્છામિ-

દુક્કડં તેહરે. પ્રા૦ ચા૦ ૧૩. વળીય વિશેષે ચારિત્ર કેરા, અતિચાર આળોઈએ; વીરજિ-ણેસર વયણ સુણીને, પાપ મેલ સવી ધોઈ-એરે. પ્રા૦ ચા૦ ૧૪.

ઢાળ ૨ જી.

(પામી સુગુરૂ પસાય—એ દેશી.)

પૃથ્વી પાણી તેઉ, વાયુ વનસ્પતિ; એ પાંચે થાવર કહ્યાં એ ૧. કરી કરસણ આરંભ, ખેત્ર જે ખેડીયાં; કુવા તળાવ ખણાવીયાએ. ૨. ઘર આરંભ અનેક, ટાંકા ભોંયરાં; મેડી માળ ચણાવીયાએ. ૩ લીંપણ ગુંપણ કાજ, એણી પરે પરપરે; પૃથ્વિકાય વિરાધીયાએ. ૪ ધોયણ નાહણ પાણિ, ઝીલણ અપકાય; છોતિ ધોતિ કરી દુહવ્યાએ ૫. ભાઠીગર કુંભાર, લોહ સુવનગરા; ભાડભુંજા લીહાળાગરાએ. ૬ તાપણ સેકણ કાજ, વસ્ત્ર નિખારણ; રંગણ રાંધણ રસવતિએ. ૭. એણીપરે કર્માદાન, પરે પરે કેળવી; તેઉ વાયુ વિરાધીયાએ. ૮. વાડી વન આરામ, વાવી વનસ્પતિ; પાન ફુલ ફ" ચૂંટીયાંએ. ૯. પુંખ પાપડી શાક, શેકયાં સ'

છેદ્યાં ભુંદ્યાં આથીયાંએ. ૧૦. અળશીને એરંડ, ઘાણી ઘાલાંને; ઘણા તિલાદિક પીલીયાએ. ૧૧ ઘાલી કોલુ માંહે, પીલા શેલડી; કંદ-મૂળ ફળ વેચીયાંએ. ૧૨. એમ એકેંદ્રી જીવ, હણ્યા હણાવીયા; હણતાં જે અનુમોદિયાએ. ૧૩. આ ભવ પરભવ જેહ, વળીય ભવોભવે; તે મુજ મિચ્છામિદુક્કડંએ. ૧૪ ક્રમી સરમીયા કીડા, ગાડર ગંડોલાં; એળ પૂરા અલશી-યાંએ. ૧૫. વાળા જળો ચુડેલ, વિચળિત રસ તણા; વળી અથાણા પ્રમુખનાંએ. ૧૬. એમ બેઇંદ્રી જીવ, જે મેં દુહવ્યા; તે મુજ મિચ્છા-મિદુક્કડંએ. ૧૭ ઉધેહી જુ લીંખ, માંકણ મંકોડા; ચાંચડ કીડી કુંથુઆએ. ૧૮. ગદ્ધીઆં ઘીમેલ, કાનખજુરીઆ; ગીંગોડા ધનેરીયાંએ. ૧૯. એમ તેઇંદ્રી જીવ, જે મેં દુહવ્યા; તે મુજ મિચ્છામિદુક્કડંએ. ૨૦ માંખી મચ્છર ડાંસ, મસા પતંગીયાં; કંસારી કોલિયાવડાએ. ૨૧ ઢીંકુણ વિંછુ તીડ, ભમરા ભમરીયો; કોતાં બગ ખડમાંકડીએ. ૨૨. એમ ચૌરિંદ્રી જીવ, જે મેં

દુહવ્યાં; તે મુજ મિચ્છામિદુક્કડંએ. ૨૩ જળમાં નાંખી જાળરે, જળચર દુહવ્યા; વનમાં મૃગ સંતાપીયાએ. ૨૪ પીડયા પંખી જીવ, પાડી પાસમાં; પોપટ ઘાલ્યા પાંજરેએ. ૨૫ એમ પંચેંદ્રી જીવ, જે મેં દુહવ્યા; તે મુજ મિચ્છામિદુક્કડંએ ૨૬

ઢાળ ૩ જી.

(વાણી વાણી હિતકારીજી—એ દેશી,)

ક્રોધ લોભ ભય હાસ્યથીજી, બોલ્યાં વચન અસત્ય; કુડ કરી ધન પારકાંજી, લીધાં જેહ અદત્તરે; જિનજી મિચ્છાદુક્કડ આજ. તુમ સાખે માહરાજરે, જિનજી દેઈ સારૂં કાજરે; જિનજી મિચ્છાદુક્કડ આજ. એ આંકણી. દેવ મનુષ્ય તિર્યંચનાંજી, મૈથુન સેવ્યાં જેહ; વિષયા રસ લંપટપણેજી, ઘણું વિડંબ્યો દેહરે જિનજી૦ ૨. પરિગ્રહની મમતા કરીજી, ભવે ભવે મેળી આથ; જે જીહાંની તે તીહાં રહીજી કોઇ ન આવી સાથરે, જિનજી૦ ૩. રયણી

જન જે કર્યાંજી, કીધાં ભક્ષ અભક્ષ; રસના રસની લાલચેજી, પાપ કર્યાં પ્રત્યક્ષરે. જિન-જી૦ ૪. વ્રત લેઈ વિસારીયાંજી, વળી ભાંગ્યાં પચખાણ; કપટ હેતુ કિરીયા કરીજી, કીધાં આપ વખાણરે. જિનજી૦ ૫. ત્રણ ઢાળ આઠે દુહેજી, આળોયા અતિચાર; શિવગતિ આરા-ધન તણોજી, એ પેહેલો અધિકારરે. જિનજી મિચ્છાદુક્કડ આજ. ૬

ઢાળ ૪ થી.

(સાહેલડીની દેશી.)

પંચ મહાવ્રત આદરો સાહેલડીરે, અથવા લ્યો વ્રત બાર તો; યથાશક્તિ વ્રત આદરી સાહેલડીરે, પાળો નિરતિચાર તો. ૧. વ્રત લીધાં સંભારીએ સા૦ હૈડે ધરીય વિચાર તો; શિવગતિ આરાધન તણો સા૦ એ બીજો ધિકાર તો. ૨ જીવ સવે ખમાવીએ સા૦ ચોરાશી લાખ તો; મનશુદ્ધે કરી ખા-

મણાં સા૦ કોઈશું રોષ ન રાખ તો. ૩ સર્વ મિત્ર કરી ચિંતવો સા૦ કોઈ ન જાણો શત્રુ તો; રાગ દ્વેષ એમ પરિહરો સા૦ કીજે જન્મ પવિ તો. ૪ સાહમ્મી સંઘ ખમાવીએ સા૦ જે ઉપની અપ્રીતિ તો; સજન કુટુંબ કરો ખામણાં સા૦ એ જિનશાસન રીતિ તો. ૫ ખમીએ ને ખમાવીએ સા૦ એહુજ ધર્મનું સાર તો; શિવગતિ આરાધન તણો એ સા૦ ત્રીજો અધિકાર તો. ૬. મૃષાવાદ હિંસા ચોરા સા૦ ધન મૂર્છા મૈથુન તો; ક્રોધ માન માયા તૃષ્ણા સા૦ પ્રેમ દ્વેષ પૈશુન્ય તો. ૭ નિંદા કલહ ન કીજીએ સા૦ કૂડાં ન દીજે આળ તો; રતિ અરાત મિથ્યા તજો સા૦ માયા મોસ જંજાળ તો. ૮. ત્રિવિધ ત્રિવિધ વોસરાવીએ સા૦ પાપસ્થાન અઢાર તો; શિવગતિ આરાધન તણો સા૦ એ ચોથો અધિકાર તો. ૯

ઢાળ ૫ મી.

(હવે નિસુણો ઈહાં આવીયાએ–એ દેશી

જનમ જરા મરણે કરીએ, આ સંસા

રતો; કર્યાં કર્મ સહુ અનુભવે એ, કોઈ ન રાખણહારતો. ૧ શરણ એક અરિહંતનું એ, શરણ સિદ્ધ ભગવંતતો; શરણ ધર્મ શ્રીજૈનનો એ, સાધુ શરણ ગુણવંત તો. ૨. અવર મોહ સવિ પરિહરીએ, ચાર શરણ ચિત્ત ધાર તો; શિવગતિ આરાધન તણો એ, એ પાંચમો અધિકાર તો. ૩ આ ભવ પરભવ જે કર્યાં એ, પાપ કર્મ કેઈ લાખ તો; આત્મ સાખે તે નિંદીએ એ, પડિકામએ ગુરૂ સાખ તો. ૪ મિથ્યા મતિ વર્તાવિયાએ, જે ભાખ્યાં ઉત્સૂત્ર તો; કુમતિ કદાગ્રહને વશે એ, જે ઉથાપ્યાં સૂત્ર તો. ૫ ધડયાં ધડાવ્યાં જે ઘણાંએ, ઘંટી હળ હથિયારતો; ભવ ભવ મેળી મૂકીયાંએ, કરતાં જીવ સંહાર તો. ૬ પાપ કરીને પોષીયાંએ, જનમ જનમ પરિવાર તો; જનમાંતર પોહોત્યા પછી એ, કોઇએ ન કીધી સાર તો. ૭ આ ભવ ...વ જે કર્યાંએ, એમ અધિકરણ અનેક તો; ...ત્રિવિધે વોસરાવીએ એ, આણિ હૃદય

વિવેક તો. ૮ દુષ્કૃત નિંદા એમ કરી એ, પાપ કરો પરિહાર તો; શિવગતિ આરાધન તણો એ, એ છઠ્ઠો અધિકાર તો. ૯

ઢાળ ૬ ઠી.

(આદિ તું જોઈને આપણી.–એ દેશી.)

ધન ધન તે દિન માહરો, જીહાં કીધો ધર્મ; દાન શિયળ તપ ભાવના, ટાળ્યાં દુષ્કર્મ. ધન૦ ૧ શેત્રુંજાદિક તીર્થની, જે કીધી જાત્ર; જુગતે જિનવર પૂજીઆ, વળી પોષ્યાં પાત્ર. ધન૦ ૨ પુસ્તક જ્ઞાન લખાવીયાં, જિનઘર જિન ચૈત્ય; સંઘ ચતુર્વિધ સાચવ્યા, એ સાતે ખેત્ર. ધન૦ ૩ પડિકમણાં સુપરે કર્યા, અનુકંપા દાન; સાધુ સૂરિ ઉવજ્ઝાયને, દીધાં બહુ માન. ધન૦ ૪ ધર્મ કાજ અનુમોદિએ, એમ વારોવાર; શિવગતિ આરાધનતણો, એ સાતમો અધિકાર. ધન૦ ૫. ભાવ ભલો મન આણી ચિત્ત આણી ઠામ; સમતા ભાવે ભાવી

આતમરામ. ધન૦ ૬ સુખ દુઃખ કારણ જીવને, કોઈ અવર ન હોય; કર્મ આપ જે આચર્યાં, ભોગવિએ સોય. ધન૦ ૭ સમતા વિણ જે અનુસરે, પ્રાણી પુ ય કામ; છાર ઉપર તે લીંપણું, ઝાંખર ચિત્રામ. ધન૦ ૮ ભાવ ભલીપરે ભાવીએ, એ ધર્મનો સાર; શિવગતિ આરાધન તણો, એ આઠમો અધિકાર. ધન૦ ૯

ઢાર ૭ મી.

(રેવતગિરિ ઉપરે-એ દેશી.)

હવે અવસર જાણી, કરીએ સંલેખણ સાર; અણસણ આદરિયે, પચખી ચાર આહાર; લલુતા સવિ મૂકી, છાંડી મમતા અંગ; એ આતમ ખેલે, સમતા જ્ઞાન તરંગ. ૧ ગાત ચારે કીધા, આહાર અનંત નિશંક; પણ તૃપ્તિ ન પામ્યો, જીવ લાલચીઓ રંક; દુલહો એ વળી વળી, અણસણનો પરિણામ; એહથી ...ીજે, શિવપદ સુરપદ ઠામ. ૨ ધન ધના ...ભદ્ર, ખંધો મેઘકુમાર; અણસણ આરાધી,

પામ્યા ભવનો પાર; શિવમંદિર જાશે, કરી એક અવતાર; આરાધન કેરો, એ નવમો અ-ધિકાર. ૩ દશમે અધિકારે, મહામંત્ર નવકાર; મનથી નવિ મૂકો, શિવસુખ ફળ સહકાર; એહ જપતાં જાયે, દુર્ગતિ દોષ વિકાર; સુપરે એ સમરો, ચૌદ પુરવનું સાર. ૪ જનમાંતર જાતાં, જો પામે નવકાર; તો પાતિક ગાળી, પામે સુર-અવતાર; એ નવપદ સરિખો, મંત્ર ન કોઈ સાર; ઈહ ભવ ને પરભવે, સુખ સંપતિ દાતાર. ૫ જુઓ ભીલ ભીલડી, રાજા રાણી થાય; નવપદ મહિમાથી, રાજસિંહ મહારાય; રાણી રત્નવતી બેહુ, પામ્યાં છે સુરભોગ; એક ભવ પછી લેશે, શિવવધુ સંજોગ. ૬ શ્રીમતીને એ વળી, મંત્ર ફળ્યો તત્કાળ; ફણિ-ધર ફીટીને, પ્રગટ થઇ ફુલમાળ; શિવકુમરે જોગી, સોવન પૂરષો કીધ; એમ એણે મંત્રે. કાજ ઘણાનાં સિદ્ધ. ૭ એ દશ અધિ' વીર જિનેસર ભાખ્યો; આરાધન કેરો' જેણે ચિત્તમાં રાખ્યો; તેણે પા'

ભવ ભય દૂરે નાંખ્યો; જિન વિનય કરંતાં, સુમતિ અમૃતરસ ચાખ્યો. ૮

ઢાળ ૮ મી.

(નમો ભવિ ભાવશું એ.—એ દેશી.)

સિદ્ધારથ રાય કુળ તિલો એ, ત્રિશલા માત મલ્હારતો; અર્વાન તળે તમે અવતર્યાએ, કરવા અમ ઉપગાર. જયો જિન વીરજી એ ૧. મેં અપરાધ કર્યા ઘણા એ, કહેતાં ન લહું પાર તો; તુમ ચરણે આવ્યા ભણી એ, જો તારે તો તાર જયો૦ ૨. આશ કરીને આવીયો એ, તુમ ચરણે મહારાજ તો; આવ્યાને ઉવેખશો એ, તો કેમ રહેશે લાજ જયો૦ ૩. કરમ અલુજણ આકરાં એ, જન્મ મરણ જંજાળ તો; હુંછું એહથી ઉભગ્યો એ, છોડવ દેવ દયાળ જયો૦ ૪. આજ મનોરથ મુજ ફળ્યા એ, નાઠાં દુઃખ દંદોળ[૧] તો; [illegible]ો જિન ચોવીશમોએ, પ્રગટ્યાં પુન્ય કલ્લોલ

---

[૧] પૂઠ.

જયો૦ ૫. ભવ ભવ વિનય તુમારડો એ, ભાવ ભક્તિ તુમ પાયતો; દેવ દયા કરી દીજીએ એ, બોધ બીજ સુપસાય જયો૦ ૬

કળશ.

ઈય:તરણ તારણ સુગતિ કારણ, દુઃખ નિવારણ જગ જયો; શ્રી વીરજિનવર ચરણ થુણતાં, અધિક મન ઉલ્લટ થયો. ૧ શ્રી વિજયદેવસૂરીંદ પટધર, તીરથ જંગમ ઈણે જગે; તપગચ્છપતિ શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ, સૂરિ તેજે ઝગમગે. ૨ શ્રી હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય વાચક, શ્રી કીર્ત્તિવિજય સુરગુરૂ સમો; તસ શિષ્ય વાચક વિનયવિજયે, થુણ્યો જિન ચોવીશમો. ૩ સય સત્તર સંવત ઓગણત્રીશે, રહી રાંદેર ચોમાસએ; વિજયદશમી વિજય કારણ, કિયો ગુણ અભ્યાસ એ ૪. નરભવ આરાધન સિદ્ધિ સાધન, સુકૃત લીલવિલાસએ; નિર્જરા હેતે સ્તવન રચિયું, નામે પુન્યપ્રકાશ એ

ઇતિ પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન સં

અથ પદ્માવતી આરાધના પ્રારંભ.

હવે રાણી પદ્માવતી, જીવરાશી ખમા-વે ॥ જાણપણું જુગતે ભલું, ઇણ વેળા આવે ॥ ૧ ॥ તે મુજ મિચ્છામિ દુક્કડં, અરિહંતની સાખ ॥ જે મેં જીવ વિરાધીયા, ચઉરાશી લાખ ॥ તે મુજ૦ ॥ ૨ ॥ સાત લાખ પૃથીવી તણા, સાતે અપકાય ॥ સાત લાખ તેઉ કાયના, સાતે વળી વાય ॥ તે૦ ॥ ॥ ૩ ॥ દશ પ્રત્યેક વનસ્પતિ, ચઉદહ સા-ધાર ॥ બી ત્રિ ચઉરિંદ્રી જીવના, બે બે લાખ વિચાર ॥ તે૦ ॥ ૪ ॥ દેવતા તિર્યંચ નારકી, ચાર ચાર પ્રકાશી ॥ ચઉદહ લાખ મનુષ્યના, એ લાખ ચોરાશી ॥ તે૦ ॥ ૫ ॥ ઇણ ભવ પરભવે સેવીયા, જે પાપ અઢાર ॥ ત્રિવિધ ત્રિવિધ કરી પરિહરૂં, દુર્ગતિના [illegible]તાર ॥ તે૦ ॥ ૬ ॥ હિંસા કીધી જીવની, [illegible]ા મૃષાવાદ ॥ દોષ અદત્તાદાનના, મૈ-[illegible]ાદ ॥ તે૦ ॥ ૭ ॥ પરિગ્રહ મેળ્યો

ારંભો, કીધો ક્રોધ વિશેષ ॥ માન માયા
ોભ મેં કીયાં, વળી રાગ ને દ્વેષ ॥ તે૦ ॥
૮ ॥ કલહ કરી જીવ દુહવ્યા, દીધાં કુડાં
લંક ॥ નિંદા કીધા પારકી, રતિ અરતિ
ેશંક ॥ તે૦ ॥ ૯ ॥ ચાડી કીધી ચોતરે,
ો થાપણ મોસો ॥ કુગુરૂ કુદેવ કુધર્મનો,
ા આણ્યો ભરોસો ॥ તે૦ ॥ ૧૦ ॥ ખા-
ભવે મેં કીયા, જીવ નાનાવિધ ઘાત
ીમાર ભવે ચરકલાં, માર્યા દિન રાત
॥ ૧૧ ॥ કાજી મુલ્લાંને ભવે, પઢી મંત્ર
કઠોર ॥ ... અનંત જન્મે કીયા, કીધાં પાપ
અઘોર ॥ તે૦ ॥ ૧૨ ॥ માછીને ભવે માછલાં,
ઝાલ્યાં જળવાસ ॥ ધીવર ભીલ કોળી ભવે,
મૃગ પાડ્યાં પાસ ॥ તે૦ ॥ ૧૩ ॥ કોટવાળને
ભવે મેં કીયા, આકરા કર દંડ ॥ બંદીવાન
મરાવીયા, કોરડા છડી દંડ ॥ તે૦ ॥ ૧૪ ॥
પરમાધામીને ભવે, દીધાં નારકી દુઃખ ॥
છેદન ભેદન વેદના, તાડન અતિ તિખ્ખ
... ૧૫ ॥ કુંભારને ભવે મેં કીયાં,

નીભાડ પચાવ્યા ॥ તેલી ભવે તિલ પીલીયા પાપે પિંડ ભરાવ્યાં ॥ તે૦ ॥ ૧૬ ॥ હાલી ભવે હળ ખેડીયાં, ફાડયાં પૃથ્વીનાં પેટ ॥ સુડ નિદાન ઘણાં કીધાં, દીધા બળદ ચપેટ ॥ તે૦ ॥ ૧૭ ॥ માળીને ભવે રોપીયા, નાનાવિધ વૃક્ષ ॥ મૂળ પત્ર ફળ ફુલને લાગ્યાં પાપ તે લક્ષ ॥ તે૦ ॥ ૧૮ ॥ અં વાઇઆને ભવે, ભર્યા અધિકા ભાર ॥ ે પુઠે કીડા પડયા, દયા નાણી લગાર ॥ તે ॥ ૧૯ ॥ છીપાને ભવે છેતર્યા, કીધા ં પાસ ॥ અગ્નિ આરંભ કીધા ઉવોદ અભ્યાસ ॥ તે૦ ॥ ૨૦ ॥ શૂરપણે રણ ઝુઝતા, માર્યા માણસ વૃંદ ॥ મદિરા માંસ માખણ ભખ્યાં, ખાધાં મૂળ ને કંદ ॥ તે૦ ॥ ૨૧ ॥ ખાણ ખણાવી ધાતુની, પાણી ઉલેચ્યાં ॥ આરંભ કીધા અતિ ઘણા, પોતે પાપજ સંચ્યા ॥ તે૦ ॥ ૨૨ ॥ કર્મ અંગાર કીયા વળી, ઘરમેં દવ દીધા ॥ સમ ખાધા વીતરાગના, કુડા કોસજ કીધા ॥ તે૦ ॥ ૨૩ ॥